

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana,
Knafljeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126
Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 9, polletno 18, celo-
letno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrtno 12,
polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar.

Na Bitolj so padale letalske bombe

Veliko ogorčenje zaradi nerazu mljivega napada na Bitolj

Bombni napad na Bitolj, o katerem smo že kratko poročali, je po vsej državi zbudil ogorčenje. Pa tudi zunanji svet ta dogodek obsoja. Značilen je v tem primeru članek beograjske »Politike 7. t. m., ki pravi med drugim:

»Stališče Jugoslavije v zdajšnjem krvavem spopadu v Evropi določa želja, da bi naši državi ostal prihranjen spopad. Ohraniti mir na naših mejah je življenjska korist vsega našega naroda. Da bi se ta mir mogel ohraniti, ni potrebna le politika stroge nevtralnosti, ki je njen namen ohraniti redne odnose z našimi sosedi, temveč tudi politika prijateljskega sodelovanja.

Od začetka vojne pa do danes je bilo to stališče Jugoslavije jasno naglašeno v dolgi vrsti uradnih izjav in je bilo v praksi vsak dan znova potrjeno. Po zaslugi politike nevtralnosti in sodelovanja je Jugoslavija postala eden izmed najvažnejših činiteljev miru na jugovzhodu.

Tako ravnanje Jugoslavije je bilo deležno splošnega umevanja. Za svojo miroljubno politiko je naša država bila deležna vsestranskega priznavanja. Taka priznanja smo imeli priložnost slišati večkrat celo prav zadnje dni.

Zaradi tega je poročilo o letu tujih letal nad našim ozemljem in o bombardiranju Bitolja v našem narodu povzročilo najprej veliko presenečenje, zakaj nerazumljivo se zdi človeku, da bi kdo mogel imeti kak vzrok za napad mirnega prebivalstva jugoslovenskega mesta, ki se zaradi nenaslednega napada niti braniti ni moglo. Za prvim presenečenjem našega naroda pa je prišlo še ogorčenje zaradi načina, kako je bilo to bombardiranje izvršeno, in zaradi številnih žrtev, ki so padle.

Ta dogodek je še bolj mučno vplival na naše ljudi, ker je žrtev postalo prav tisto mesto, ki je v svetovni vojni največ pretrpelo. Mučenik v bojih za osvoboditev našega naroda Bitolj je tudi danes po usodnem naključju spet trpel v bojni vihri, ki je zajela svet. V vsej državi so nedolžne bitoljske žrtve zbudile žalost.

Pričakujemo, da bodo te žrtve zadnje, zakaj po napadu na Bitolj je naša vojaška sila ukrenila vse potrebno. To pomeni, da se taki napadi ne bodo mogli več ponavljati!

Dopisnik beograjske »Politike« poroča, kaj je doživel sam v tistih groznih urah. Iz njegovega poročila povzemamo:

»Po prvem napadu sem hodil po ulicah, kar mor so bile padle bombe. Ljudje so onemeli gledali velike jame, odvaljene ogle hiš, prebite zidove. Nihče ni zinil besede. Toda stisnjene pesti so dovolj pričale, kako ogorčenje je vladalo v srcih.

V neki hiši je jokala mati: »Najdite mi mojega otroka!« Ta njen glas se je slišal daleč. Ljudje so gledali pretrgane brzojavne in telefonske žice, pobita okna, razdejane zidove. Betonska ograja Oficirskega doma je več metrov na dolgo razdejana. Lovski dom je skoro docela razdejan. Ljudje so sprva mislili, da je bila to pomota zaradi bližine

grško-albanske meje, kjer se bijejo boji med Grki in Italijani že nekaj dni z nezmanjšano silo. Ljudje so mislili, da se tisti trije bombniki ne bodo več vrnili. Vsakdo je po pravici mislil, da je to neljub dogodek, ki se ne bo več ponovil.

Toda sirene so znova začele pošastno tuliti, nato pa smo spet zaslišali tuljenje bombnikov. Otroci so se razbežali po ulicah. Ljudje so začeli bežati v zaklonišča. V kleti »Grand hotela«, kjer sem bil, ko so bombniki leteli nad Bitoljem, je bilo vse polno ljudi. Naenkrat je silen grom pretresel ozračje. Tri letalske bombe so druga za drugo padle v neposredni bližini. Trdno hotelsko poslopje se je do tal zamajalo. Takoj po tresku je nekdo odprl kletna vrata in nato smo jasno slišali stokanje nekega ranjenca. Mladi natak je ves blede komaj spregovoril: »Bombe so udarile v rabinovo hišo. Povsod so mrtvi in ranjeni!«

V kleti jokajo ženske, moški pa se molče gledajo. Še enkrat je treščilo, nato pa je ugasnila luč. Z ulice je prihajal vrisk neke ženske, slišali so se težki koraki ljudi, ki so bežali v skrivališča in med potjo pobirali s seboj otroke. Ta napad je trajal 10 minut.

Ko je nevarnost minila, smo stopili na ulico. Pred nami je bil strašen prizor. Štiri trupla delavcev, ki so delali mestni vodovod, so ležala tam, a dva ranjenca sta klicala na pomoč. Prihitei so gasilci in ju odnesli v bolnišnico. Po tlaku je bilo polno krvi in ostankov raztrganih srajc in obleke. Bilo pa je treba vse to prezreti in pomagati nesrečnemu. Hiša bitoljskega rabina je bila zadeta in odtrgana vsa zahodna stena. Od eksplozije iste bombe so bili razdejani tudi hiša dr. Čopija in prostori Francoskega kluba. Šli smo dalje v Svetosavsko ulico, kjer je bila poleg cerkve sv. Konstantina razdejana stara hiša. V tej hiši je ubilo štiri ljudi. Vse štiri je zasulo pod razvalinami. V tej ulici je velikansko razburjenje, ker je ta ulica največ trpela.

Zdaj je v razdejanem Bitolju dovolj dela. Prebivalstvo je vse enih misli. Kristjani in muslimani si vzajemno pomagajo. Vojaštvo je takoj prišlo na pomoč.

Bolnišnica je prenapolnjena. 27 ranjenih

so prepeljali vanjo. Devet ljudi je bilo ubito. Zdravniki so, čeprav sami v nevarnosti pred novimi napadi, izvrševali svojo dolžnost.

Kakor povedo poročila, je med mrtvimi Slovenec Maks Varl, pehotni kapetan I. reda, med ranjenci pa Mariborčan Oskar Miljavec.

Po beograjskem »Vremenu« povzemamo poročilo o smrti kapitana Maksa Varla: Drugo bombardiranje je trajalo sicer le nekaj minut, toda zato je bil učinek tem strašnejši. Letala so bombardirala železniško postajo, civilno letališče, Oficirski dom in večja poslopja v središču mesta. Le ena bomba je padla na dvorišče divizijskega štaba. Tukaj je po svoji dolžnosti stal pehotni kapetan prvega razreda Maks Varl. Ko se je bomba razpočila, je drobci bombe zadeli kapetana v želodec. Varl se je takoj zgrudil na tla. Takoj so mu vojaki prihitei na pomoč in ga odpeljali v bolnišnico. Toda njegova rana je bila tako huda, da je čez eno uro v bolnišnici izdihnil.

Beograjska »Politika« prinaša v svoji nedeljski številki zelo zanimivo poročilo o odmevu bitoljskega dogodka v Skoplju. Iz poročila povzemamo nastopne odlomke:

»Vsi meščani Skoplja so zvečer po napadu hiteli na domove ali pa v javne prostore, kjer so imeli radijske aparate. Že po 19. uri so bile vse mestne ulice skoro prazne. Okrog radijskih aparatov so čakali tisoči prebivalcev iz Skoplja poročila beograjske radijske postaje. Toda ta poročila so morali čakati precej dolgo. Medtem pa je ljudstvo nestrno poslušalo program, ki ga je ta večer dajala beograjska radijska postaja. Pri prvih zvokih četniške himne »Pripravite se, pripravite...« pa je ljudstvo kakor na neviđen ukaz začelo dajati izraza svojemu notranjemu zanosu, polnemu nacionalizma in pripravljenosti na žrtve. Začelo je peti zanosne in bojevitne himne srbskih četnikov. Prav tako se je to ponovilo potem pri himnah »Le pa naša domovina« in »Naprej pastava slave«. Gostje javnih lokalov in zasebnih stanovanj, ki so čakali na razjasnitev položaja, Srbi, Hrvati in Slovenci, pravoslavni in muslimani, so složno in skupno peli. V zbor so strnili svoje glasove, da so pripravljeno jutri pomešati se med seboj pod skupno zastavo slave in dati svojo kri za svobodo in obrambo domovine. To so bili morda najganjlivejši in najzgovornejši zgledi našega narodnega edinstva, ki ga je bilo ta večer v vsem Skoplju mogoče videti. Neke vrste bojno razpoloženje je prevzelo vse ljudstvo ob zvokih teh narodnih himen kakor nekoč v dneh naše slave.

Vprašanje davkov v krajih, prizadetih od prirodnih nesreč

Naš kmet ve, da je davke treba plačevati, ker nobena država na svetu ne more biti brez davkov. Še hujši so davki drugod kakor pri nas. Toda če našega kmeta zadene nesreča, ne zmore davčnega plačila.

Davki so se letos nekaj povišali, in to kmetje v poplavljenih in v takih krajih, ki jih je uničila toča, še posebno bridko občutijo. Draginja vseh potrebščin, ki jih kupujejo, je velika, a sami nimajo kaj prodati, ker so jim povodnji in toča zmanjšale ali

čisto pobrale pridelke. Po vrhu tega pa, če še kljub vsemu lahko nekaj pridevkov prodajo, niso cene tem pridelkom toliko višje, da bi dosegale razmerje z zelo podraženimi potrebščinami, ki jih morajo kupovati, in s povišanimi davki.

Sicer se kmetom, ki jih zadene prirodna nesreča, res odpisujejo davki, toda odpisi so tako neznatni, da skoro nič ne pomenijo. Vse premalo poznajo naša oblastva razmere na deželi. Že ob rednih letinah nimajo naši

kmetje posebnih dohodkov, če pa kmeta zadene prirodna nesreča, nima več nikakega vira za dohodke. Zlasti kmetje, ki nimajo prihrankov ali so celo še zadolženi, trpe ob takih prilikah naravnost pomanjkanje in njihov rod bane nimajo kaj obleči.

Čisto jasno je, da iz takih kmetij ne dobiš denarja. Zato jim je treba do skrajne meje znižati vse davščine, že ne čisto od odpisati. Če se jim samo znižajo davščine, naj se njih plačilo odloži na boljša leta in zamudne obresti naj se jim ne računajo. Prav tako se ne smejo taki kmetje zaradi davkov rubiti.

Seveda pa je treba natančno ugotoviti, kateri kmetje so res utrpeli škodo zaradi poplavi in toče, da se ne bo zgodilo kakor pri

razdolitvi kmetov, ki je največ koristila za pravičivcem, posebno nekaterim večjim posestnikom, ki so dobro živeli, a malo delali. Nešteti so namreč primeri, da so se večji posestniki zadolžili pri siromašnejših, a varčnejših sosedih, zdaj pa so varčni siromaki za svojo pridnost kaznovani. S tem hočemo samo povedati, da bi bilo treba k reševanju kakršnihkoli kmečkih vprašanj zmerom poklicati ljudi, ki v podrobnostih poznajo razmere na deželi. Ne smelo bi se zgoditi, da bi tudi le en sam človek utrpel krivico na račun bolj prebrisanega. Vse to velja tudi za odpis davkov. V tem primeru ne gre, da bi oblastva postopala kakor mrtev stroj. Treba je dognati, kdo je res potreben, in siromaku, ki nima kje vzeti denarja, davke odpisati ali pa vsaj zelo znižati.

Zveza kulturnih društev je neumorno na delu

Iz vseh krajev Slovenije so prišli v nedeljo na skupščino odposlanci naprednih in narodnih društev, ki so včlanjena v Zvezi kulturnih društev. Dvorana Kazine je bila polna. Svečano razpoloženje je vladalo med zborovalci, z vedrim obrazom so poslušali poročila o pomembnem prosvetnem delu, ki je bilo storjeno v pretekli poslovni dobi. V duhu so se zborovalci poklonili spominu rajnega dr. Gregorja Žerjava. Njegov lik, ki je bil postavljen na predsedniško mizo, je spominjal na vrline voditelja, ki je začrtal matici slovenskega naprednega prosvetnega dela pot v bodočnost. Molče so zborovalci prisegli, da bodo nadaljevali narodno delo po vzgledu voditelja dr. Žerjava z železno vztrajnostjo in odločnostjo.

Skupščino je začel predsednik prof. Fran Jeran ter pozdravil vse številne odposlance včlanjenih društev in druge kulturne delavce, ki so prišli poslušati poročila o uspešnem delu. Nato je predsednik nadaljeval:

Današnji hudi časi zahtevajo od nas podvojeno delo. Dolžnost je vseh prosvetnih delavcev, da poglobe svoje prosvetno delo glede na narodno in državljansko vzgojo in da pomagajo s takim delom utrjevati moč vere v lepšo in srečnejšo bodočnost naroda in države.

Zatem je predsednik prečital vdanostno bizojavko Nj. Vel. kralju Petru II., ki je bila navdušeno sprejeta, in nadaljeval:

Osrednji odbor se je letos trudil, da je opravljal svojo težavno nalogo po svoji najboljši vesti marljivo in požrtvovalno. Poleg upravnega odbora so delovali predavateljski, dramski, propagandni in narodno-obrambni odsek. Prijetna dolžnost mi narekuje, da se tudi s tega mesta najlepše zahvaljujem vsem članom odbora in sploh vsem sodelavcem za njihovo požrtvovalno delo in pomoč. Izrekam zahvalo tudi vsem novinarjem, ki so radevolje nudili naši zvezi svojo uspešno pomoč.

Sledilo je zanimivo poročilo glavnega tajnika Dušana Verbiča. Iz obširnega poročila navajamo:

Da se v hudih časih lahko mnogo stori, dokazujejo izredni uspehi nekaterih včlanjenih društev. Stiki med včlanjenimi društvi in zvezo so bili dobri kljub temu, da je bila možnost stikov zaradi izrednih razmer omejena. V iskrenih odnošajih je bil odbor tudi z mariborsko zvezo, s katero je dogovorjena izmenjava vzornih predavanj.

Odseki so opravljali delo vestno. Največ sta napravila propagandni in predavateljski odsek, ki sta v tesni povezanosti izvedla začrtani program. Poudariti je treba veliko požrtvovalnost predavateljev. Število predavanj 103 in obisk sta zgovoren dokaz o razumevanju naših edinic in njih voditeljev za prosvetno delo. Dramski odsek pod Špicarjevim vodstvom je hotel pripraviti enoten repertoar na sestanku voditeljev odrov, ki pa je žal izostal. Društva so si izposodila od zveze 373 iger. V prevajanju je nekaj del iz slovanske dramske književnosti in bodo društva pravočasno obveščena o uporabi prevodov. Knjižničnemu odseku zaradi denarnih

težav ni dana možnost razmaha. Tiskovni odsek je vodil uspešno Zupantič.

Po podatkih, ki jih je doslej poslalo 83 društev, ima lastne domove 33 društev, knjižnice ima 52 društev, orkester 22, pevske zbornice 11, kinematografe pa osem društev. Društvene knjižnice imajo skupaj 83.000 knjig.

V poslovni dobi od 1. decembra l. 1939. do 1. novembra l. 1940. je priredilo teh 83 društev 191 dramskih predstav, 111 lastnih predavanj, 151 akademij in koncertov. Ze ti podatki pričajo, kako velika je delavnost naših društev in kako neizčrpen vir sil je na braniku naše svobode in neodvisnosti.

Ob zaključku se je glavni tajnik zahvalil vsem, ki so sodelovali z željo, da bodo tudi bodočemu odboru stali ob strani. Trdno sem uverjen, je zaključil glavni tajnik, da bo odbor takoj začel reševati vse še nerešene naloge in uresničil načrt prepotrebnega sodelovanja z ostalimi naprednimi kulturnimi prosvetnimi organizacijami.

Po poročilu blagajnika ravnatelja dr. Simona Dolarja, iz katerega je razvidno povoljno stanje blagajne, je poročal načelnik predavateljskega odseka Vekoslav Bučar.

Predavateljski odsek je v polni meri opravil poverjeno mu nalogo. Kljub hudim časom je v primeri z lanskim letom v vseh pravih podvoji svoje delo. Odseku se je posrečilo pomnožiti število predavateljev in šte

vilo predavanj pri članicah zveze se je povečalo za okrog 120 odstotkov.

Članov predavateljev je odsek imel 23, predavanja pa je odsek priredil 103. Če prištejemo še poročila na okrožnih posvetih, ki jih je bilo 11, dobimo 114 predavanj v razdobju enega leta v primeri z 51 predavanji v lanskem letu.

Najbolj so naša društva povpraševala po predavanjih potopisnega značaja, poleg teh pa so se vršila predavanja iz zemljepisa in zgodovine, iz zanimivih poglavij mednarodnega prava, iz socialnih vprašanj, iz splošnih slovanskih in jugoslovanskih vprašanj, o slovenskem pravopisu in slovenskem, jugoslovanskem in slovanskem slovstvu, o narodni vzgoji, o prosvetnem delu, o gospodarskih vprašanjih, o govorništvu, o gledališču, o naši vojski in njeni zgodovini in o vprašanjih obrambe pred zračnimi napadi.

Namesto odsotnega Jela Janežiča je Vekoslav Bučar poročal na kratko o uspehih propagandnega odseka. V imenu nadzornega odbora je predlagal prof. Vrhovnik razrešnico s pohvalo. Predlog je bil soglasno sprejet.

Pri volitvah je bil za predsednika z odobravanjem vseh ponovno izvoljen prof. Fran Jeran, ki se je zahvalil za izvolitev in obljubil, da bo vse svoje moči žrtvoval za uspešen razmah zveze. V odbor so bili soglasno izvoljeni dr. Stojan Bajič iz Ljubljane, Jakob Špicar iz Radovljice, Dušan Verbič iz Ljubljane, Vekoslav Bučar iz Ljubljane, dr. Simon Dolar iz Ljubljane, direktor Josip Breznik iz Ljubljane, Viktor Šenica iz Ljubljane, Rudi Zorc iz Ljubljane, dr. Branko Vrčon iz Ljubljane, Jože Krivic iz Krškega, inž. Slavko Zajec iz Ljubljane, Jelo Janežič iz Škofje Loke, inž. Ladislav Bevc iz Ljubljane, Fran Juvan iz Ljubljane in Franc Osovnik iz Domžal, v nadzorstvo pa prof. Fran Vrhovnik, inž. Jože Rus in Josip Ribičič z namestnikoma Božom Borštnikom in Tonetom Knezom, ki so vsi iz Ljubljane.

Pri slučajnostih je zborovalce pozdravil zastopnik mariborske posestrime Janko Pirc in čestital odboru k uspehu. Proračun za novo poslovno dobo, ki ga je predlagal dr. Dolar, je bil sprejet. Glavni tajnik Verbič je obljubil vso pomoč Lutkovni zvezi, ki je želela, da bi delovala skupno z Zvezo kulturnih društev. Na poziv predsednika so navzoči zbrali večji znesek za »Jutrovo« zbirko za bitoljske žrtve, nato pa je bil uspel občni zbor zaključen s pozivom predsednika, naj vsi še naprej z enako požrtvovalnostjo delajo za utrditev naše nacionalne moči.

Zaradi tujega običaja uničujemo mlade gozdove

V prihodnih dneh bodo naša mesta, industrijski kraji in celo vasi polni božičnih drevesc. Kaj nam pomaga vse pogozdovanje, če se pa leto za letom sekajo mlade smreke za nepomembno igrakanje, ki smo ga iz tujine presadili k nam.

Marsikdo bo ugovarjal, češ da se ta drevesca sekajo le tam, kjer je treba razredčiti gozd. To pa ni res, ker pri sekanju božičnih smrek izbero zmerom le najlepše. Znao je, da nekateri gospodarji nalašč porežejo veje najlepšim smrečicam, da jih rešijo pred tatovi.

Med prodajalci smrečic je namreč mnogo nepoštenjakov, ki prinašajo na trg v tujih gozdovih posekana drevesca. V hišah, ki so blizu gozdov, prav tako ne dobite zlepa božičnih smrečic, ki so zrastle v njih gozdovih. To pač zaradi tega, ker se vsakomur smili lepo drevesce v domačem gozdu. Naj bo eno ali drugo, dejstvo je, da se za vsak božič v Sloveniji poseka po nepotrebnem na tisoče smrek, ki bi lahko prinesle, ako bi rasle dalje, mnogo več koristi kakor tisto drevje, ki ga pustiš pri miru. Tako se narodno premoženje po nepotrebnem ugonablja.

Toliko se žrtvuje za pogozdovanje golčav, a kaj pomagajo vse te žrtve! Izda naj se še uredba, da je do nadaljnjega prepovedano vsako

sekanje smrek za božična drevesca. Saj to ni, kakor smo že rekli, niti naš narodni običaj. Naši domovi naj se okrase z jasekami. To je naš običaj.

× **Petorčki v Franciji.** Francoski časopis »Petit Parisien« piše, da je žena nekega delavca v Calaisu Michelle Duboisova dobila petorčke. Stirje izmed njih so fantje in so ostali vsi pri življenju. Hčerka pa je bila slabotna in je kmalu po porodu umrla. Mati je zdrava.

× **Italijani bombardirajo Solun.** Beograjska »Politika« objavlja pogovor s potnikom, ki je prispel pri Djevdjeliji iz Soluna v našo državo. Potnik je pripovedoval, da so pred dnevi bombardirala italijanska letala Solun štiri dni zaporedno. Najhujše bombardiranje je bilo prvo, ko je bila grška protiletalska obramba skoro povsem nepripravljena na letalski napad. Zdaj se grško protiletalsko topništvo že bolje drži. Italijanski bombniki so bombardirali predvsem novo železniško postajo, promeno središče mesta, luko in tramvajске remize v predmestju. Porušena je tudi glavna pošta.

× **Starost naše zemlje.** Profesor Delury z vseučilišča v Manitobi je izjavil, da je precej natančno izračunal starost naše zemlje. Ta starost znaša 1.750.000.000 let.

Politični pregled

Agencija Avala je objavila tole službeno sporočilo: Glede na bombardiranje Bitolja je kraljevska vlada v pričakovanju, da se preiskava, ki je v teku, zaključi,

ukrenila pri vladah v Atenah, Rimu in Londonu vse potrebno

ter obrazložila ta primer kršitve jugoslovenske neodvisnosti, ki jo je treba pripisati oboroženim silam ene izmed držav, ki so vojaško udeležene na grško-albanski meji. Vlada je opozorila vojskujoče se države na nezaželene posledice, ki bi jih moglo imeti ponavljanje takih dogodkov. Izrazila je nado, da bodo s svoje strani izdale potrebne ukrepe, da bi se taki dogodki več ne ponovili. Vlada si je pridržala pravico, da na osnovi izida preiskave pozneje postavi svoje zahteve glede pravične odškodnine za osebno in gmotno škodo, ki je bila povzročena pri tem bombardiranju.

Italijanski tisk od začetka italijansko-grškega spora mnogo obravnava stališče balkanskih držav. Predvsem zanima italijanske politike stališče Turčije in pa Jugoslavije. Še preden je jugoslovenska vlada izrazila svoje stališče do tega spora, so italijanski časopisi poročali,

da bo Jugoslavija ostala nevtralna in da se ne bo vmešavala v grško-italijanski spor.

Po izjavi v Beogradu je ves italijanski tisk z zadovoljstvom sprejel na znanje stališče Jugoslavije. Te dni sta »Stampa« in »Giornale d'Italia« ponovno pisala o stališču naše države in poudarjala, da jugoslovensko znanju politiko vodita dve načeli: Jugoslavija želi mir in d. aterja spoštovanje svoje neodvisnosti in svojih koristi. »Giornale d'Italia« tudi piše, da je želja vseh jugoslovenskih nacionalistov, naj bi Jugoslavija spravila svoje koristi v sklad s koristmi novega reda v Evropi.

V Münchenu je bila 9. t. m. spominska svečanost na 9. november l. 1923., ko so Hitler in njegovi sodelavci postavili temelje narodnosocialističnemu gibanju. Zborovanja so se udeležili stari narodnosocialistični borci. Med igranjem godbe je prišel na svečanost kancelar Hitler in imel pri tej priliki daljši nagovor na svoje stare soborce. V svojem govoru je poudaril, da

bo Nemčija vojno neizprosno nadaljevala do končne zmage.

Podčrtal je silno vojaško moč narodnosocialistične Nemčije, ki je na njenem zmagovitem pohodu ne more nič zaustaviti. Svečanost se je končala z državno in narodnosocialistično himno. Kancelar Hitler se je zvečer odpeljal iz Münchena. Njegov govor so prenašali po radiu šele pozneje, ker so svečanost iz varnostnih razlogov držali v tajnosti.

Te dni je bil slovesno ustoličen novi londonski župan sir George Wilkinson. Ob tej priliki je na slovesni pojedini govoril tudi ministrski predsednik Churchill. Rekel je med drugim: V preteklih mesecih so se preko nas hude preizkušnje, vendar smo jih prestali. V tem času smo dokazali, da smo ostali pri življenju, da naša moč narašča in da imamo nezlomljivo voljo za nadaljevanje vojne do zmage. Zunanji svet zdaj veruje v angleški obstoj. Kljub vsem udarcem nismo nikdar pozabili svojih obveznosti ali pogodb nasproti zasedenim državam ali nasproti onim, ki stoje v borbi na naši strani.

Borimo se za vse države, ki so jih zasedle nemške čete: za Avstrijo, Češkoslovaško, Poljsko, Norveško, Nizozemsko, Belgijo, Francijo in Grčijo.

Churchill je nadalje govoril o Zedinjenih državah. Izrazil je toplo željo republikanskemu predsedniku kandidatu Willkieju, ki je dejal, da je republikanska stranka za podporo Angliji v najvišji meri. V imenu vseh Londončanov je izrazil Churchill častitke predsedniku Rooseveltu k ponovni izvolitvi in dejal, da Roosevelt ni nikdar zamudil prilike, da ne bi bil tudi Angliji roke v pomoč. V najusodnejšem trenutku je ameriški narod dal Rooseveltu izraz zaupanja

brez primere. Anglija bo šele sčasoma deležna pomoči velikanske izdelave municije v Zedinjenih državah. Amerika ima tudi korist na tem, da se Anglija lahko uspešno brani in da naposled zmaga.

Churchill je nadalje razlagal, zakaj angleška vojska še ni pričela ofenzive proti sovražniku. »Naša izdelava municije,« je dejal, »šele zdaj postopno narašča. Tvornice, ki so bile ustanovljene ob začetku vojne, povečini šele zdaj začenjajo obratovati. Nasprotno pa je nemška vojna industrija zdaj dosegla že približno svojo najvišjo točko. Pred nami je še dolga in težavna pot za povečanje izdelovanja vojnih potrebščin. Moramo jo pospešiti in brez dvoma bomo v tem oziru uspešni, zavedati pa se moramo, da si sovražnik prizadeva odrezati nam življenjsko potrebne pošiljke čez morja.

Ohranitev svobodne poti čez morja je nujno potrebna za našo zmago.

Ce hoče biti naša vojska napadalna, mora tudi naše letalstvo tako po kakovosti kakor tudi številčno prekositi sovražnika.

Govoreč o Grčiji je dejal Churchill: Danes občudujemo malo junaško državo in mali grški narod. Govorim iz srca vseh Londončanov, če ponavljam obljubo, da

bomo Grčiji pomagali z vsemi silami

v borbi proti onim, ki so jo napadli, in ji bomo nudili čedalje večjo pomoč, dokler naposled ne bo zmagala. Kot vojni smoter Anglije je označil Churchill osvoboditev vseh narodov v Evropi, zagotovljene samovlade vsem narodom, ožje bratstvo med narodi, napredek in mir.

S kraljevim ukazom je sprejeta ostavka in je postavljen na razpoloženje minister za vojsko in mornarico: armadni general Milan Nedić. Z istim ukazom je

postavljen za ministra vojske in mornarice častni adjutant Nj. Vel. kralja armadni general v rezervi Peter Pešić.

Novoimenovani minister Peter Pešić se je rodil v Nišu leta 1871. Znan je kot odličen vojaški strokovnjak.

V Beogradu se vršijo zadnje dni živahna politična posvetovanja. Predzadno aredo je bil najprej posvet med predsednikom vlade Cvetkovićem, podpredsednikom dr. Mačkom, finančnim ministrom dr. Šutejem in ministrom dr. Konstantinovićem. Sledilo je posvetovanje dr. Mačka, dr. Šuteja in dr. Konstantinovića z ministrom Budisavljevićem. Nato pa je bil dr. Maček v dolgi avdienci pri knezu namestniku. Kakor poročajo listi,

so vsi ti posveti v zvezi z nekaterimi vprašanji splošnega gospodarskega in socialnega značaja.

Gre predvsem za nameravano in že ponovno napovedano veliko investicijsko posojilo. Zatrjujejo, da je program javnih del, ki obsega večletno dobo, že izdelan, in sicer v okviru osmih milijard. Kar se Slovenije tiče, so baje določena dela v vrednosti 500 milijonov, kar bi ustrezalo polsedmemu odstotnemu deležu na vsej vsoti. Ni pa še dokončno rešeno, v kateri obliki bodo zagotovljena potrebna finančna sredstva. Tudi med opozicijo se zadnje dni vrši živahna izmenjava misli. Zatrjujejo, da so demokrati, radikali in Srbski klub že sestavili program »srbske fronte« in da bodo kot taki potem pozvali na sodelovanje za izvedbo splošnega državnega programa tudi ostale opozicijske skupine.

Predsednik sovjetske vlade in komisar za zunanje zadeve

Molotov je prispel v Berlin.

Na postaji so ga pozdravili nemški zunanji minister Ribbentrop, maršal Keitel in mnogi odličniki stranke in vojske. O čem bo govoril Molotov z nemškimi državnički, ni znano. V Londonu pravijo, da si bo Nemčija prizadevala dobiti od Molotova pristanek, da bi Sovjetska zveza izjavila soglasje z osnovanjem novega reda v Evropi. Slični izjavi naj bi hkratu dali tudi Španija in Francija.

Dvakrat na dan? — Jaz bi jo pil kar desetkrat. Seveda mora biti okusno pripravljena. Toda rečem Vam: naše ženske vedó, kako je treba kavo skuhati.

Kolinska
IZREDNO IZDATNA
KVALITETNA CIKORIJA

Da sta zadnji državi pripravljeni podati taki izjavi, smatrajo v Londonu za dokaj verjetno. Kot nadaljnja snov, ki se bo morda obravnavala v Berlinu, naj bi bila določitev odnosajev med Rusijo in blokom treh vele-sil. Ti odnosaji naj bi se uredili z novo rusko-japonsko pogodbo, ki naj bi se tako prilagodila pogodbi o bloku treh velesil, da bi Rusija praktično bila sicer podpornica tega bloka, ne pa hkratu neposredna zaveznica držav osi. Nadalje smatrajo v Londonu za verjetno, da se bodo v Berlinu obravnavala tudi vprašanja, tičoča se Dardanel, Irana in Afganistana.

Iz Berlina poročajo, da

se je Molotov že sestal s Hitlerjem.

Sestanek je bil v novi kancelarski palači v Berlinu. Pogovoru sta prisostvovala nemški zunanji minister Ribbentrop in pomočnik ruskega komisarja za zunanje zadeve Dekanozo. Pogovor je trajal dalje časa in je potekel, kakor pravi list, v prirčnem razpoloženju. Ves nemški tisk mnogo piše o obisku predsednika ruske vlade Molotova in naglašja, da je prijateljstvo med Nemčijo in Rusijo velikega pomena. Nemčija in Sovjetska Rusija da stalno računata z obojestranskimi koristmi in s potrebo varnosti.

V svojem govoru, ki ga je imel nedavno na Rdečem trgu v Moskvi ruski minister za vojsko maršal Timošenko, je v imenu sovjetske vlade zbrani množici najprej čestital k 23letnici revolucije, nato pa je dejal med drugim: »Proslavljamo današnjo 23letnico v znamenju izredno zapletenega mednarodnega položaja. Vojna se čedalje bolj širi in je zasedla narode in države, ki doslej v njej niso sodelovali. Nad polovico ljudi na zemlji je zdaj že v vojni. Vojna zahteva tisoče življenj in prinaša veliko škodo.

Sovjetska politika pa je politika miru med narodi in poroštvo varnosti Sovjetske zveze.

Ta politika nam je izvojevala nove pomembne uspehe. Naša vlada je omogočila narodom Sovjetske zveze, da se še dalje lahko posvečajo mirnemu delu. Na drugi strani je znatno razširila vlogo Sovjetske zveze pri urejanju mednarodnih vprašanj. Sovjetska zveza se zanese na svojo moč in je tako po mirni poti rešila sovjetsko-rumunski spor za Besarabijo in severno Bukovino.

Predsednik Zedinjenih držav Roosevelt je na nedavnem posvetu z novinarji izjavil,

da so Zedinjene države zdaj pripravljene odstopiti Angliji in Kanadi polovico vseh svojih industrijskih izdelkov, ki bi jih mogli potrebovati za svoje vojne sile: letala, topove, drugo orožje in strelivo.

Ze zdaj si lahko Anglija in Kanada takoj nabavita 45 odstotkov vseh teh ameriških izdelkov. Poleg tega je bilo objavljeno, da je ameriški narodni obrambni odbor obvestil angleško nakupovalno komisijo v Ameriki, da sme takoj naročiti 12.000 letal pri ameriški letalski industriji. Kakor znano je Roosevelt pred kratkim v Bostonu izjavil, da se bo zavzel za to, da si bo mogla Anglija skup-

no s Kanado nabaviti v Zedinjenih državah poleg že dogovorjenega števila letal v prihodnjih 12 mesecih še nadaljnjih 12.000 letal.

V Londonu napovedujejo, da bodo kmalu obnovljena pogajanja glede odstopitve angleških mornariških oporišč Zedinjenim državam na Daljnem vzhodu.

Baje bo Anglija dovolila ameriški vojni mornarici uporabo vseh svojih luk na Daljnem vzhodu in tudi v Avstraliji, predvsem pa v Singapuru.

Grški generalni štab je objavil v ponedeljek vojno poročilo, ki pravi: V dozdajšnjih 14 dneh vojne so bile v teku velike vojaške operacije v goratem in gozdnatem ozemlju Pindosa. Italijani so poslali sem elitno alpinsko divizijo, ki je bila že eno leto v Albaniji in je dobro poznala ozemlje. Ta divizija je imela še v pomoč oddelke konjenice bersaljerjev, fašistično milico, topništvo in tanke. S temi močnimi silami je hotela italijanska vojska izvesti hiter in odločen udarec, predreti čez gorovje do Mecovona in tako presekat zveze med Epirom in Tesalijo. Italijanskim četam so se prve dni vojne postavili po robu manjši oddelki grške konjenice, ki so preprečili naglo prodiranje. Potem pa so bile poslane v hitrih pohodih na pomoč druge čete. Te so

izvedle proti italijanski vojski vrsto protinapadov.

Kljub težavnim ozemeljskim razmeram in težkočam s preskrbovanjem so grške čete po močni borbi italijansko vojsko premagale. Da bi preprečile obkolitev, so se italijanske čete v neredu umaknile. Grške čete so italijansko vojsko zasledovale in so pognale v beg tudi ojačenja, ki so prihajala Italijanom na motornih vozilih na pomoč iz Valone. Italijani so imeli zelo mnogo mrtvih in ranjenih. Prav tako je bilo ujetih več tisoč italijanskih vojakov. Grkom so padle v roke velike množine vseh vrst vojnega materiala. Na epiškem bojišču je grško topništvo uspešno bombardiralo sovražno vojsko. Sovraž-

ALI IMATE RADI

lepe povesti, vesele zgodbe, uganke, smešnice? — Naročite si družinski časopis »PRIJATELJ«, ki stane četrtletno 17.- din. Eno številko vam pošljemo brezplačno na ogled, če sporočite svoj naslov upravi v Ljubljani, Dalmatineva 8/D.

nik je pretrpel izgube in so bili njegovi oddelki razpršeni, potem ko je pustil vojni material vseh vrst v grških rokah.

Reuter objavlja: »Poljska vlada inčasna češkoslovaška vlada smatrata za neogibno potrebno,

da Poljska in Češkoslovaška odstranita svoje medsebojne spore

in po koncu vojne poiščeta osnovo, da kot neodvisni državi skleneta politične in gospodarske vezi, ki naj bi bile podlaga za novi red v Sredni Evropi. V duhu demokracije in spoštovanja človeških pravic naj bi se tej zvezi pridružile vse druge države v tem delu Evrope. Ze odslej bosta poljska in češkoslovaška vlada tesno sodelovali v tem smislu.

Kakor poročajo iz Vichyja, so

čete francoskega generala de Gaullea, ki se nadalje bori proti Nemčiji, zavzele eLambarene v južnem Gabunu v francoski ekvatorski Afriki.

Poročilo navaja, da so mesto bombardirala letala in da so čete generala de Gaullea in generala Larmena zavzele mesto. Podrobnosti o tem še niso znane.

Iz Čunkinga poročajo:

Kitajci so zasedli Naning in Lungčav in bodo verjetno že v kratkem prepodili Japonce iz vse pokrajine Kvangsija.

Kitajci počasi napredujejo. Japonci se morajo umakati iz doline reke Jangceja predvsem tudi zaradi nemirov med prebivalstvom. Japonsko vrhovno poveljstvo je baje tudi odpoklicalo 500 bombnih letal, ki so bila na letališču v Hankovu. Letala so morala nazaj na Japonsko, kjer morajo biti pripravljena za druge potrebe.

Poživitev gospodarskih in kulturnih odnosov med Bolgarijo in Sovjetsko Rusijo še bolj ojačuje tradicionalno prijateljstvo med obema bratskima slovanskima narodoma.

Prijateljstvo med Rusijo in Bolgarijo

je velikega pomena tudi za mir v južnovzhodni Evropi. Tako zaključuje članek, posvečen Bolgariji v izdaji ruske Akademije znanosti. Isti članek omenja žrtve bolgarskega naroda za svobodo in edinost, žrtve, ki so znašale 350.000 mrtvih in ranjenih. Smisel teh ugotovitev, kakor izhaja iz članka, je ta, da je bolgarski narod plačal svoj delež in doprinesel svoje žrtve na oltar borbe za svobodo in zedinjenje. Ako ni povsem dosegel svojih smotrov, ne nosi za to odgovornosti sam, temveč drugi. Ves članek je prežet od

toplih čustev nasproti malemu slovanskemu narodu.

»Paris Soir« posveča daljši članek italijansko-grškemu spopadu ter ocenjuje

strateški položaj Grčije,

češ da je gospodar vzhodnega Sredozemlja, kdor je gospodar Grčije. Za lastno obrambo ima Grčija ob vsej svoji obali nešteto zalivov, luk in otokov, s katerimi je priroda obdarila to deželo. Otok Krk je prednja straža blizu italijanske Albanije prav na vratih v Jadran. Vzdolž obale se nadalje vleče vrsta drugih otokov in otočij. Prav na jugu je gospodar položaja veliki otok Kreta, ki je edinstveno oporišče in kamor so se po italijanskih trditvah že čisto v zdajšnji vojni zatekale angleške vojne ladje. Angleži imajo v vzhodnem in srednjem delu Sredozemskega morja tri prevažna oporišča: Malto, Ciper in Aleksandrijo.

Po angleški vesti so v noči na 11. t. m. močni odredi angleških bombnikov izvedli več napadov na industrijske in prometne naprave v osredni Nemčiji.

Prvikrat v zdajšnji vojni so angleška letala posetila tudi Gdansk (Danzig)

v zasedenem ozemlju. Med drugimi cilji, na katere so se osredotočili angleški letalski napadi, so bili poleg Berlina tudi še Mannheim, Essen in Gelsenkirchen. Druge skupine angleških bombnikov so hudo bombardirale oporišče nemških podmornic v Lorientu. Bombardirani sta biti tudi luki Calais in Boulogne. K temu nočnemu napadu angleških bombnikov na Gdansk pripominjajo v angleških letalskih krogih, da je bil to eden najdaljših poletov, kar jih je angleško vojaško letalstvo izvedlo od početka vojne. Bivše svobodno mesto Gdansk je približno 1300 km oddaljeno od letalskih oporišč v Angliji. Posamezne skupine angleških letal so morale preleteti v tem napadu nad 3000 km dolgo pot in to nad zelo nevarnim ozemljem. Napad na Gdansk je hkratu tudi prvi napad

VELIKA
BLASNIKOVA
PRATIKA
1. izdaja
1947

F. Gobey:

18

Umor na plesu

Ko so spuščali krsto v grobnico, se je Nointel obrnil, da bi šel. Iznemada pa se mu je približala neka ženska, ki ga je ustavila.

»Gospod, ne zamerite mi, nekaj bi vas rada vprašala.«

Ženska je bila videti preprosta meščanka. Utegnila je imeti trideset let. Obležena je bila zelo preprosto, toda okusno.

»Kar vprašajte!« je odvrnil stotnik.

»Ali so tu pokopali gospodično, ki je bila umorjena v operi?«

»Da. Ali ste jo mar poznali?«

»Ne, gospod. Toda vi ste bili najbrž njen prijatelj, zato vas prosim, da mi poveste, ali je res vse tisto, kar pišejo listi...«

»Da so jo umorili? Res je.«

»To vem. Toda, da jo je umorila neka ženska?«

»Res je. Kaj vas pa to zanima?«

»Zanima me, če je ta ženska res Lestere-
lova.«

»Nointela je to ime v ustih preproste meščanke zelo presenetilo, toda svojega začudenja ni izdal, ampak je mirno odvrnil:

»Listi pišejo, da se tako imenuje.«

»Ali so jo res zaprli?«

»Predvčerajšnjim. Pravijo, da imajo proti njej močne dokaze.«

»Torej je v ječi?«

»Seveda.«

»V kateri pa?«

»Pri svetem Lazarju. Za ženske ni drugega zapora.«

»Kdaj jo bodo izpustili?«

»Ko jo bodo odvedli pred poroto.«

»Torej jo utegnejo obsoditi?«

»Najbrž.«

»Moj Bog, nič več je ne bom videla.«

»Ali ste v sorodu z njo?«

»Ne, gospod. Jaz sem delala, ona pa je...«

»Torej jo poznate?«

»Poznam in ne poznam. Da, delala sem za njo, pa mi je še zdaj nekaj dolžna. Siromašna sem in rada bi vedela, ali lahko kaj upam. Videla sem pogreb...«

»Najpametnejše bi bilo, če bi šli k preiskovalnemu sodniku.«

»K preiskovalnemu sodniku? Nikoli... Sa je samo malenkost...«

»Stavil bi, da ste perica.«

»Nisem, moj brat je delal za gospodično, toda naj bo. Sirota mora biti že tako dovolj žalostna...«

»Poznam nekoga, ki se zanima za njo. Povejte mi, kje stanujete, pa boste dobili svoj denar.«

»Predobri ste, gospod, toda...«

»Če nočete tega, pridite vi k meni. Tu imate mojo posetnico.«

Ženska se je nekaj časa pomišljala, nazadnje pa je le vzela stotnikovo posetnico, se zahvalila in izginila.

Nointel se je vračal peš proti domu. Gledal je, kje bi odkril kakšen voz, da bi sedel vanj, ker je bila pot precej dolga. Pred neko gostilno je zapazil za mizo moža, ki se mu ni zdel čisto neznan.

»Seveda!« je pomislil stotnik. Prisegel bi,

da je on. Prepričati se moram. Stopimo bližje! Da, on je. Toda zelo se je postaral.

Stotnik je sedel za sosedno mizo. Se bolj natanko je pogledal neznanca in mu dejal:

»Oprostite, ali niste vi gospod Crozon?«

»Da, sem. Kaj pa želite od mene?«

»Ali me ne poznate več?«

»Ne.«

»Ali ste pozabili, kako sva se skupaj vozila v Mehiko, na prelepi ladji »Jeremiji?«

»Dvanajst let je že, kar sem vozil »Jeremijo«. No in?«

»Jaz sem Henrik Nointel. Takrat sem se kot poročnik vozil s svojimi vojaki.«

»Da, spominjam se. Niste se dosti spremenili.«

»Tudi vi ne, gospod kapitan. Nekdo mi je povedal, da zdaj že poveljujete ladji.«

»Že drugo leto. Ali vi še služite?«

»Po vojni sem slekel uniformo.«

»Kaj ste se oženili?«

»Ne. Rajši bom umrl kot samec.«

»In ne boste se kesali.«

»Ali ste vi oženjeni? S kakšno Parižanko?«

»Da.«

»Veseli me, ker zdaj vsaj lahko prebivate v Parizu. Jaz sem tu zelo znan in imam dosti zvez. Če bi kaj potrebovali, dragi gospod Crozon, vam bom rad pomagal. Saj se še spominjate, kako ste mi bili v Habani priča pri dvoboju...«

»Proti nekemu Špancu, zaradi ženske...«

»Da, lepa je bila! Če vam bom lahko povrnil to uslugo, bom zelo srečen. Prav vesel bi bil, če bi jutri prišli k meni na kosilo...«

»Hvala, gospod Nointel. Malokdaj odhajam od doma...«

»To je razumljivo...«

na zasedeno poljsko ozemlje. Angleška letala so na Gdansk metala v prvi visti letake in bombardirala železniško križišče in druge naprave. Po poročilu angleškega letalskega ministrstva so bili napadi v tej noči najrazsežnejši, kar jih je doslej izvedlo angleško letalstvo. Med drugim so bile vržene bombe na petrolejske rezervoarje v Gelsenkirchenu, severno od Dresdenu in pri Bremnu. Nadalje so bile bombardirane tudi Kruppove tovarne v Essenu, tvornice v Mannheimu, Fockerve letalske tvornice v Amsterdamu in Dresdenu, dokl in ladje v Klehu in Duisburgu. Drugi napadi so bili izvedeni na pomorska pristanišča Lorient, Le Havre, Cherbourg, Dunkerque in Vlissingen. Bombardirana so bila železniška križišča in naprave v Gdanku, Dessau, Münstru, Mannheimu in Dresdenu. Nadalje je bilo bombardiranih 14 aerodromov v Nemčiji in okupiranem ozemlju.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali: v Konjicah: telice in voli I. po 9, II. 8, III. po 7,50, krave I. po 8, II. po 7, III. po 6, teleta I. po 10, II. po 9 din; v Celju: voli I. po 8,50, II. po 8, III. po 7,50, telice I. po 8,50, II. po 8, III. po 7, krave I. po 8, II. po 7,50, III. po 6,50, teleta I. po 10, II. po 9, III. po 8,50, krave I. po 8, II. po 7,50, III. po 6,50, teleta I. po 10, II. po 9, III. po 8,50, krave I. po 8, II. po 7,50, III. po 6,50, teleta I. po 10, II. po 9, III. po 8,50.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Konjicah: špeharji po 17, pršutarji po 14, v Lendavi: špeharji po 10 do 12, v Celju: špeharji po 15 do 16, pršutarji po 13 do 14, v Kranju po 16 do 18, pršutarji po 14 do 15 din.

KRMA. V Konjicah: lucerna 120, seno 90 do 100, slama 60, v Lendavi: seno 80 do 100, v Celju: lucerna 140, seno 110, slama 60, v Kranju: lucerna 150 do 170, seno 125 do 150, slama 75 din za 100 kg.

KROMPIR. V Konjicah 150, v Lendavi 100, v Celju 160 do 185, v Ljubljani 150 do 200, v Kranju 175 do 200 din za 100 kg.

SADJE. V Celju: jabolka 380 do 500, hruške 400 do 600, v Lendavi: jabolka 340 do 450, v Konjicah: jabolka 350 do 500, v Kranju: jabolka 400 do 800, hruške 600 do 1200 din za 100 kg.

»Moja žena je bolna,« je skoro odurno odvrnil Crozon.

»Pa kakšen drug dan. Če ne bi bil na pogrebu tiste nesrečne ženske...«

»Ki so jo umorili na plesu v operi?« je vzkliknil mornar. »Ali morilko poznate?«

»Ne poznam je. Slišal sem, da je neka pevka, dobro vzgojena...«

»Ali je dokazano, da jo je ona umorila?«

»Ne vem. Slišal sem samo, da je zaprta in, da se imenuje Lesterelova.«

»Da, Lesterelova,« je hlastno odvrnil kapitan.

»Zdi se mi, da vas to ime zanima... Če vam je pri srcu, vam lahko pomagam. Dobro poznam preiskovalnega sodnika.«

»Da bi mi bila pri srcu? Kar obesijo naj jo!«

»Čuden človek! Ali je tudi vam kaj storila?«

»Storila? Sestra moje žene je!« je vzkliknil kapitan in udaril s pestjo po mizi.

»Moj bog,« se je hlinil Nointel. »Da je ta gospodična...«

»Moja svakinja! Kar oženite se še vi, če hočete, da vam bo kdo dobro ime pomazal!«

»Nikari sirote tako ne obtožujte. Morda je nedolžna!«

»Ona! Ta zločinka in licemerka!«

»Kaj ste se mar družili z njo?«

»Za! Dovolil sem ji, da je zahajala k moji ženi.«

»Kdo pa ve, da je ona z vami v sorodu? Kaj vas to briga!«

»Preiskovalni sodnik to ve in kmalu bo vedel ves Pariz. Ko so jo prijeli, je ta nesramnica trdila, da je bila v noči od sobote na nedeljo do treh zjutraj pri moji ženi. Mo-

VOLNA. V Konjicah: neoprana 25 do 30, oprana 27 do 50, v Kranju: neoprana 54 do 58, oprana 72 do 80 din za kg.

SIROVE KOŽE. V Konjicah: goveje in telečje 24, svinjske 18, v Celju: goveje 21 do 23, telečje 23, v Lendavi: goveje in telečje 24, v Kranju: goveje 22 do 24, telečje 26, svinjske 8 do 10 din za kg.

ZABELA. V Celju: slanina 24 do 25, svinjska mast 25, v Konjicah: slanina 22, svinjska mast 26 din za kg.

MED. V Celju 28, v Konjicah 21 din za kg.

FIŽOL. V Lendavi 350 do 500, v Celju 500, do 600, v Konjicah 600 do 700 din za 100 kg.

ŽITO. V Konjicah: pšenica 450, ječmen 500, rž 450, oves 350, turščica nova 450, v Lendavi: pšenica 300, ječmen 350, rž 310, oves 280, turščica 220, v Celju: pšenica 425, ječmen 400, rž 425, oves 350, turščica 420 din za 100 kg.

MOKA. V Konjicah: pšenična 500 do 900, turščična 500, ajdova 700, v Lendavi: pšenična do 900, turščična 350, ajdova 600, v Celju: pšenična do 900, turščična 550, ajdova 700 din za 100 kg.

JAJCA. V Konjicah 1.50, v Lendavi 1.25, v Celju 1.75, v Kranju 2.25, v Krškem 1.75 din za kos.

SIROVO MASLO. V Konjicah 48, v Lendavi 30 do 40, v Celju 36 do 44, v Kranju 44 do 48, v Krškem 48 din za kg.

TRDA DRVA. V Konjicah 125, v Lendavi 90 do 157.50, v Celju 112.50 din za kubični meter.

VINO. Pri vinogradnikih se je dobilo: v konjiškem okolišu: navadno mešano po 7 do 8, finejše sortirano po 8 do 10, v lendavskem okolišu: navadno mešano po 6 do 8, finejše sortirano po 10 do 12, v krškem okolišu: navadno mešano po 8 do 10, sortirano po 10 do 12 din liter.

Sejmi

18. novembra: Blanca, Javorje v občini Smartnem pri Litiji, Smartno pri Litiji, Senožeti v občini Dolu, Šoštanj;

19. novembra: Podsreda, Št. Jurij ob južni železnici-okolica, Metlika, Raka, Slovenji Gradec (za živino in blago);

20. novembra: Rajhenburg (za živino);

21. novembra: Št. Jurij ob Taboru, Hotedrišica (za blago), Podčetrtek;

23. novembra: Slovenska Bistrica, Št. Lovrenc pri Veliki Loki, Mojstrana (za blago).

jo služkinjo so že zaslišali, mene bodo pa tudi kmalu. Čudno, da še niso prišli k moji ženi.«

»Zelo žal mi je, gospod, zaradi vas in zaradi vaše žene.«

»Zaradi nje vam ni treba biti prav nič žal!« je ježno vzkliknil mornar.

»Nekaj mi je nerazumljivo. Kako je mogla Lesterelova umoriti Orcivalovo, ki je najbrž nikoli niti videla ni?«

»Motite se, dragi gospod,« je grenko dejal kapitan. »V istem samostanu sta bili vzgojeni. Ubila pa jo je najbrž zaradi kakšnega ljubčka. Kadar vse to premišljujem, me prime, da bi ubil še svojo ženo in samega sebe.«

Kapitan se je zagledal v mizo in začel premišljati. Potem je dvignil glavo in rekel:

»Prijatelja sva. Nekaj vam bom povedal in vas prosil za nasvet.«

»Srečen bom, če vam bom lahko ustregel. Ali morda potrebujete denarja?«

»Hvala, Nointel, denarja mi ni treba. Toda ali mi boste za pričo, če najdem lopova, ki ga iščem?«

»Prav rad. Saj ste bili tudi vi meni.«

»Poslušajte me! Pred šestimi leti sem se oženil s hčerjo nekega častnika. Dote ni bilo nič in ženin oče je čez pol leta umrl. Matilda je bila lepa in do blaznosti sem bil zaljubljen vanjo. Otrok nisva imela, zato je ona nadomestila svoji mlajši sestri mater. Po dvajset frankov na uro sva plačevala njenemu učitelju petja.«

»In ta sestra?«

»Je umorila gospodično Orcivalovo! Kar glavo naj ji odsekajo! Nikoli več je ne maram videti. Poslušajte dalje! Dvakrat sem odšel zadnja leta na daljšo pot. Bil sem tu-

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 11. novembra v devizah (prve številke službeni tečaj, druge v oklepajih tečaj na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 175.15 do 178.35 (za 216.61 do 219.81) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.29 do 10.39 (za 12.71 do 12.81) din.

Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 444 din.

Drobne vesti

Koliko bomo imeli sladkorja. Tvornice sladkorja zdaj predelujejo letošni pridelek pese v sladkor. Pridelek pese je znašal okoli 80.000 vagonov. Delo v tvornicah se je začelo 20. septembra in bo trajalo najbrž do 20. decembra. Pridelek sladkorja bo znašal samo približno toliko, kolikor znaša naša domača potreba, to je 100.000 ton. Da je letošni pridelek sladkorne pese tako slab, je privedati zakasneli saditvi in neugodnim vremenskim razmeram. Vsekakor bo potrebno v prihodnem letu posaditi najmanj 50.000 do 55.000 ha s sladkorno peso, da bo ostalo nekaj sladkorja za rezervo.

Razširitev nadzorstva nad cenami na vse vrste kož in usnja. Z odlokom ministra za trgovino in industrijo in ministra za socialno politiko in narodno zdravje od 5. oktobra je razširjeno nadzorstvo cen in zalog na vse vrste kož in usnja, tako domačega kakor tujega izvora. Odlok se nanaša na goveje, konjske, bivolske in telečje sirove kože ter na vse vrste usnja in podplatov.

Prva večja pošiljka iz Jugoslavije za Rusijo. V splitskem pristanišču so natovarili na vagone 350 ton ferosilicija, ki je namenjen za Rusijo. To bo prva pošiljka industrijskih izdelkov iz naše države v Rusijo. Ferosilicij proizvajajo v tvornici »La Dalmatienne« v Dugem Ratu iz domačega kremenca in s pomočjo domačega oglja.

Rusija nam nudi svoje ladje za izvoz našega blaga. Po poročilih nemških listov bo Sovjetska zveza nudila v bodoče naši državi ladje za izvoz vsega našega blaga, kolikor ga ji bomo poslali.

V SOLI

Učitelj: »Učencu, ki pride v šolo brez zvezkov, se pravi nereden učenec. Kako bi rekli vojaku, ki bi šel brez puške v vojno?«

Mihec: »General, gospod učitelj!«

di na Kitajskem. Moja žena se je vzorno vedla. Da bi ji omogočil čim lažje življenje, sem se še tretjič vkrcal. Vsak dan sem bil skoraj v smrtni nevarnosti. Dvakrat bi se bili malone zdrobili na koralnih otokih. Naposled sem se iz Japonske odpravil proti San Franciscu. Zmerom sem mislil samo na Matildo. Tu me je čakalo pismo in v njem je bilo napisano, da me žena vara. Ljubčka ima in javno se kaže z njim. Neznanec me je pozival, naj se čim prej vrnem, da prepričim našo srečo. Dodal je, da mi bo prinesel dokaze, ko se vrnem domov.«

»Kdo pa je bil podpisan?«

»Nihče.«

»In verjeli ste obrekovalci, ki vam svojo-ga imena ni povedal?«

»V prvem trenutku nisem verjel. Sporočil sem celo ženi, naj me čaka proti koncu meseca. Pred dobrim tednom pa sem dobil v Havru spet novo pismo.«

»Tudi brez podpisa?«

»Da. Tu sem zvedel, da je ljubček moja ženo zapustil in da je ona rodila!«

»Hudiča!« je vzkliknil Nointel.

»Pred dobrim mesecem je rodila dečka, ki je nato izginil!«

»Detomor?«

»Žal ne. Skriva ga. Nekam iz hiše ga je dala. Toda pankerta bom odkril in takrat bom oba zadavil. Ko sem to pismo dobil, sem se s prvim vlakom odpravil iz Havra. S postaje sem kar tekel domov k Matildi in tu sem dobil...«

»Ženinega ljubčka?«

»Če bi ga bil dobil, ne bi bilo danes na svetu njega ali pa mene. Dobil sem svojo

Novice

* **Kralj bo ter sedmemu sinu.** Kmet Miko Stanković v Veržarju blizu Caribroda ima že 12 otrok, od teh devet sinov. Zadnji otrok je sin in temu je bil za botra kralj Peter II., ki ga je zastopal major Tihomir Komarčić. Otrok je dobil ime Peter in kraljev zastopnik je izročil staršem zlat križec, zlato verižico, cekin in 2000 din. Poleg tega so dobili siromašni starši mnogo daril od vseh strani.

* **Vodnikove knjige izidejo 26. t. m.** Poleg Vodnikove pratike z lepimi slikami za leto 1941., ki jo je uredil Pavel Karl n, povesti Eda Deržaja »Pod Špiki« in poljudno strokovno knjigo inž. kemije Jakoba Turka »O rastlinski, ljudski in živalski prehrani« obsega letošnji knjižni dar Vodnikove družbe tudi povest Ilke Vaštetove »Rožna devica«, ki se godi v zadnjem letu francoske Ilirije. Pisateljica »Vražjega dekleta« in »Romana o Prešernu« razgrinja v njej tedanje prestolnice Ljubljano, njene ljudi in njih pester doživljaj. Potek živahne povesti je osredotočen okrog blagega licejskega ravnatelja in pesnika Valentina Vodnika, ki s svojim iskrenim domoljubjem dobrodušno razpleta razgibano dejanje. Letošnja naklada je omejena! Kdor se ne bo takoj prijavil krajevnemu poverjeniku ali družbin pisarni (Ljubljana, Knašljeva ulica 5), žal ne bo mogel dobiti Vodnikovih knjig za leto 1941.

* **Svečan sprejem na sovjetskem poslanstvu v Beogradu.** Sovjetski poslanik na našem dvoru Viktor Andrejevič Plotnikov je priredil 7. t. m. na dan obetnice boljševiške revolucije svečan sprejem v obeh dveranah restavracije hotela »Srbskega kralja«. Sprejema so se udeležili naš zunanji minister dr. Cincar Marković, ki je v svojem in v imenu vlade čestital sovjetskemu poslaniku k državni prazniku, dalje razni drugi ministri, vojaški dostojanstveniki, skoraj vsi zastopniki tujih držav na našem dvoru in mnogi ugledni predstavniki našega javnega življenja. V prisrčnem pogovoru so se člani sovjetskega poslanstva seznanili z odličnimi gosti.

* **Narodna zbirka Družbe sv. Cirila in Metoda** preteklo nedeljo je povsod v Sloveniji lepo uspela. Zavedni mošje in žene, mladeniči in mladenke so rade volje prispevali svoj dar domu na oltar. Koliko se je nabralo, homo še poročali.

svakinjo, ki si je štela v dolžnost, da štiti mojo ženo in jo brani. Berti sem verjel... »Oprostite. Ali so takrat že poznali ime tega človeka?»

»Se danes ga ne vem. Nocoj bom vse zvedel.«

»Nocoj?« je vzkliknil Nointel. »Zanesljivo?»

»Da. Poslušajte me dalje! Berta je prisegla da je Matilda nedolžna. Jaz, osel, sem ji verjel in sem ženi odpustil. Še celo odpuščenja sem jo prosil. Ali nisem bil neumen?»

»Zakaj? Če bi bil jaz namestu vas, bi bil storil isto. Ali mar ni mogoče, da je vsa pisma pisal kakšen lopov, ki se je približal vaši ženi z nepoštenimi nameni, pa se ji sedaj maščuje, ker je odletel?»

»Ne verjamem. Obljubil je, da se mi bo dal spoznati.«

»Pa se vendar ni dal. Bodite na vso moč opreznili!»

»Saj sem še preveč. Že osem dni trpim peklenške muke. Pomislite! Tisti dan po mojem prihodu je Berta brala svoji bolni sestri, da se je v stanovanju neke razvpite ženske obesil ne vem kateri tujec. Takrat je moja žena dobila hud napad. Takrat se mi to ni zdelo nič nenavadnega, zdaj se mi pa že zdi vse skupaj močno čudno.«

»Vraga!»

»Ves teden se nisem ganil od ženine postelje. Berta je prihajala večkrat na dan. V soboto sem dobil od neznanca prvo pismo po svojem prihodu v Pariz. Pisal mi je, da išče Matildinega otroka. Ko ga najde, se tri bo dal spoznati in mibo izdal ime človeka, ki mi je onečastil dom.«

»Dragi gospod Crozon, zdi se mi, da se ta

* **Prisilno mešanje pšenične in turšične moke bo uvedeno 1. decembra.** V tej zvezi bodo izdani novi predpisi glede mletja pšenice. Enotna krušna moka bo imela tri četrtine pšenične in eno četrtino turšične moke.

* **Smrt srbskega novinarja.** V Beogradu je v 67. letu starosti umrl upokojeni urednik »Službenih novih« Pavle Ranković. Pokojni Ranković spada v vrsto najstarejših srbskih novinarjev, ki so vse svoje življenje preživel v novinarstvu. Razen številnih listov, pri katerih je sodeloval, je izdal in urejeval dolgo vrsto let tudi dnevnik »Zvon«. Od leta 1929 do 1936 je bil pokojni Ranković član upravnega odbora Agencije Avale, več let pa tudi predsednik beograjske sekcije Jugoslovenskega novinarskega združenja. Časten mu spomin!

* **Sokolski domovi na Hrvaškem.** V banovini Hrvatski je bila objavljena uredba, ki pooblašča občine, da preklicajo sklepe, s katerimi so darovale raznim združenjem zemljišča ali druge nepremičnine. Uredba naj omogoči občinam, da odvzamejo sokolstvu njegove domove in druge naprave tam, kjer so bili zgrajeni s pomočjo občin. Teh domov je na Hrvaškem precej. Med prvimi se je postavila prestolnica Zagreb, ki se pripravlja, da odvzame sokolstvu zagrebški sokolski stadion. Sličen ukrep je bil storjen v Varaždinu in v še nekaterih drugih občinah. Pretekli teden pa je občinsko zastopstvo v Čakovcu sklenilo, da zapleni sokolski dom, zgrajen na nekdanjem, Sokolu darovanem stavbišču. Občina je pripravljena vrniti Sokolu samo one izdatke, ki jih je društvo iz svojih lastnih sredstev plačalo. Zakaj je tako početje dobro, ne vemo!

* **Za vrnitev socialnih ustanov predstavnikom slovenskega delavstva.** »Delavska pravica« glasila krščanskih socialistov, objavlja uvodnik pod naslovom »Samo pravico zahtevamo«. V njem se ponovno zavzema za staro zahtevo slovenskega, v svobodnih strokovnih združenjih včlanjenega delavstva, da se vrnejo delavske socialne ustanove, predvsem Delavska zbornica, spet »pravim predstavnikom slovenskega delavstva«. List nato nadaljuje: »Vse te upravičene zahteve slovenskega delavstva so ostale do danes glas vpajočega v puščavi. Ljudje, ki vodijo danes Delavsko zbornico, se trdovratno branijo vsake spremembe in očitno čakajo kakšnega dogodka, ki bi jim dal stalno pooblastilo za vodstvo tega važnega zavoda. Mi dobro vemo, kaj in kdo je tu zadaj. Vprašanje pa je komu

človek samo norčuje iz vas ali pa mora biti sam norec. Ali imate še vsa ta pisma?»

»Imam jih in pokazal vam jih bom. Bil pa sem prepričan, da je vse skupaj le podlo obrekovanje. Toda poslušajte me dalje! V soboto je bila moja svakinja nekam poklicana. Obljubila je, da se bo opolnoči vrnila, pa je ni bilo. Moja žena je bila zelo vznemirjena. Drugo jutro so prišli po naše služkinjo s policije in ko se je vrnila, je povedala, da so zaprli Berto, ker je umorila neko gospodično Orcivalovo z bodalom, ki sem ji ga bil jaz prinesel z Japonskega.«

»Kaj? Vi ste ji dali bodalo?»

»Žal! Nesrečnica svojega zločina ne more tajiti, ker v vsem Parizu nima nihče drugega bodala. Matilda se je onesvestila in se je zavedla šele opoldne. Vprašal sem jo to vprašal ono, pa je samo jokala. No, vidite, saj ne morem verjeti ženski, ki je celo umora zmožna. Zato sem prepričan, da me je žena res goljufala z drugim in da je rodila otroka. Danes sem šel na ulico in srečal ta nesrečni pogreb. Vse te govorilo samo o zločinu v operi in o Berti Lesterleovi. Prijelo me je, da bi se obesil. Vrag naj vzame vse ženske!»

»Pretiravate, dragi prijatelji! In tudi če se vaša žena ne bi bila vedla tako, kakor bi se bila morala, bi morali potrpeti. Saj se nimam mozem dandanes nihče več ne smeti.«

»Ne bojim se zasmeha. Če bi se bil oženil z koristoljubno, bi lahkega srca prepustil svojo ženo ljubčku...«

»Zakaj pa torej tega niste storili?»

»Zakaj? Ker sem blazno zaljubljen v to bitje. Že šesto leto živim samo za njo. In

naj vse to koristi. Slovensko delavstvo kljub vsemu odločno vztraja pri svoji zahtevi, da se vrnejo naši socialni zavodi, predvsem Delavska zbornica v upravo pravih predstavnikov delavstva. Delavska zbornica bo samo tako dobila možnost za svoj zdravi napredek, ki je delavstvu toliko potreben. Tej potrebi bi se morali podrediti vsi činitelji, ki odločajo o usodi Delavske zbornice. V tej zadevi ne bi smeli odločati nikaki osebni, strankarski ali politični razlogi.«

* **Ljotičev »Zbor« v Beogradu razpuščen.** Zagrebške »Novosti« poročajo, da so beograjska oblastva izvršila preiskavo v prostorih Ljotičevega »Zbora« v Beogradu. Pri tej priliki je bilo prijeto tudi nekaj strankinih činiteljev, med njimi Mojić, Ratko Zivadinović in Lenac. Prostore so zapečatili in jih dali policijsko zastražiti. Na podlagi najdenega gradiva je nadaljnjo delovanje »Zbora« preprečeno.

* **Veditelji ljubljanskega Kulturbunda.** Graška »Tagespost« prinaša tole poročilo iz Ljubljane: »V soboto 2. novembra zvečer je bilo v dvorani evangeličanske občine ustanovno zborovanje krajevnne skupine Svabsko-nemškega Kulturbunda v Ljubljani. Že pred začetkom je bila dvorana prenapolnjena, da je mnogo rojakov, ki so prihiteli iz bližine in daljne okolice mesta, morali ostati pred vhodno dvorano. Sklicatelj inž. Tönnies je pozdravil zborovanje ter sporočil, da je oblastvo odobrilo ustanovitev krajevnne skupine. Nato je prebral pravila društva. Pri volitvah odbora so bili izvoljeni: inž. Gustav Tönnies za načelnika, trgovec Anton Schuster in absolvirani jurist Walter Wutti za prvega in drugega blagajnika, dr. Erich Zeschko in prokurist Erich Halbensteiner za prvega in drugega blagajnika, dr. Franz Schley in Hermann Krombholz za pregledovalca računov, Edith Hamannova in dr. Josef Staudacher za niuna namestnika, Nikolaus Klementz, Edmund Stransky in Alois Wider za odbornika. Nato je pooblaščen zastopnik okrožnega vodje (Gauführerja) Klingberg iz Maribora v daljšem govoru obrazložil delovanje in namen Kulturbunda ter vse navzočne pozval k živahnemu sodelovanju. Na koncu je zborovalce pozdravil še pooblaščenec zveznega vodstva okrožni tajnik (Gausekretär) Grill.

* **110 let šteje.** V Dvoršču blizu Bosanske Dubice živi Nikoša Mazovica, star 110 let. Mož ima izredno dober spomin. Spominja se vseh važnejših dogodkov pred 100 leti. Že 67 let ni bil v Bosanski Dubici. Oženil se je.

ne morem si te ljubezni iztrgati iz srca. Toda bliža se trenutek maščevanja. Včeraj sam dobil spet novo pismo in v njem mi neznanece sporoča, da še ni mogel zvedeti, kje se nahaja otrok, da mi bo pa jutri sporočil ime ljubčke moje žene. Ta jutri je danes...«

»Ali mislite tega lopova kar ubiti?»

»Ne. Dvobojevala se bova. Toda prisegam vam, da ga bom ubil.«

»Ali ste dober sablač?»

»Na vse vrste orožja se dobro spoznam. Zdaj pojdem domov. Če me pismo že čaka, se bom takoj vrnil k vam. Saj boste tako dobri in pojdete kot moja priča k temu človeku in ga v mojem imenu izgovete na dvoboju? Hotel bi, da bi se borila že jutri.«

»Dobro. Jaz bom v klubu ali pa na svojem stanovanju v ulici Anjou, številka 125. Dvomim pa, da bi bilo neodpisano pismo dovolj velik vzrok za dvoboj. Sicer pa poznaj jaz skoraj ves Pariz in vam bom lahko rekel, ali vaš neznanec laže, ali pa govori resnico. Sodim namreč, da mora biti vaš tekmelec iz najboljših družbe.«

»S kakšnim starim kaznjencem se jaz sploh ne bi boril...«

»Zdi se mi,« je pomislil Nointel sam pri sebi, »da je moral biti Gol'min ljubček Crozonove žene. V tem primeru dvoboja ne bo, ker je Gol'min pod zemljo, a tista usodna pisma pa niso mogla biti Bertina, ampak Matildina.«

Kapitan je vstal, da bi šel domov. Nointel pa je počakal prvega voza, ki se je pripeljal mimo, potem pa se je odpeljal domov, da bi tam zvedel kaj novega.

(Dalje)

ko mu je bilo 30 let, in žena mu je rodila devet otrok. Najstarejša hči šteje zdaj 80 let, sin 60, najmlajša hči pa 50. Vnučkov in pravnukov ima nad 30. Njegov najstarejši vnuk šteje že 20 let. Zobe je izgubil Mazovica že pred 20 leti.

* **Smrtina nesreča** se je zgodila na Zidanem mostu. Mladi pregovni delavec Jakopič Alojzij je šel čez tir blizu kurilnice s posodo v roki po pitno vodo. Pa ni pravočasno opazil vlaka, ki se je pripeljal iz Maribora. V zadnem trenutku je sicer odskočil, da bi se ognil prihajajočemu vlaku, a bilo je že prepozno. Lokomotiva je nesrečnika vrgla na tla, mu prebila lobanjsko kost, odtrgala nogo v gležnju, a prsni koš in trebuh povsem razmrcvarila. Bodi mu blag spomin!

* **Smrt pod vozom.** 28letni mladenič Mulh Anton iz Kozjaka je ponoči s konjem vozil iz Mirne peči proti Dobriču soš sliv za kuhanje žganja. Nekoliko do Rdečega Kala mu je konj zavlil s ceste na neko stransko pot. Na strani te poti je bil tri metre globok prepad, kamor je voz zdrsil, se preokrenil in padel na fanta. Fant je bil na mestu mrtve. Zgodaj zjutraj so ga našli pod vozom. Njegovo truplo so prepeljali na očetov dom na Kozjaku. Blag mu spomin!

* **Smrt neznanega pritlikavca v gozdu.** V gozdovih nad Rušami je našel gozdar Zlodej poleg nekega studenta moško truplo. Zlodej je naglo šel v Ruše in javil najdbo orožnikom. Posebna komisija z zdravnikom se je nato opravila v gozd. Zdravnik je preiskal truplo in ugotovil, da ni na njem znaka tragične smrti, ki bi kazali, da je postal mrtvec žrtev zločina. Pač pa je bilo zanimivo, da je bil mrtvec pravi pritlikavec, saj je bil komaj poldrugi meter visok. Starost mrtveca je približno 50 let. Kakor je soditi, je pripadal delavskemu stanu. Zdravnik je izrazil mnenje, da je pokojni umrl ali od oslabelosti ali pa od kapi. V Rušah in okolici ga nihče ne pozna.

* **Trije požari iz malomarnosti.** V Stražah pri Sv. Barbari v Slov. goricah je nastal v stanovanjskem poslopiju posestnika Konra: Kocbeka požar, ki se je razširil tudi na gospodarsko poslopje in hleve. Škoda je le delno krita z zavarovalnico. Ko je požar nastal, sta zakonca Kocbekova bila na njivi, doma v sobi pa sta imela štirimesečnega sinčka. Po naključju, je šel mimo domačije, ko je začelo goreti, neki posestnik. Takoj je skočil v sobo, ki je bila že polna dima, pograbil iz postelje otroka in ga odnesel na prosto. Vzrok požara je iskati v slabem dim-

niku. — V podstrešni sobi hiše posestnika Antona Drea v Slov. Bistrici je te dni nastal požar, ki k sreči ni povzročil velike škode. Najemnika zakonca Cesarjeva sta pustila v sobi prelučnjanje, napolnjen z žarečim pepelom. Skozi to luknjo so se vnela lesena tla in požar se je začel širiti po vsem stanovanju in podstrešju. Hitri pomoči gasilcev se je zahvaliti, da se požar ni razširil na ostalo poslopje, v katerem stanuje 30 oseb. — V leseni baraki v Hrastovcu, ki je last grofa Herbersteina, je prav tako najbrž zaradi malomarnosti nastal požar, ki je barako upepelil. Sumijo, da je požar nastal zaradi nepravilnega ravnanja nekega pastirja, ki si je zaradi hladnega vremena zakuril v pečici, ki je bila v baraki, a pri odhodu ognja v peči ni pogasil.

* **Velika zadeva z usnjem končana.** Mariborskemu tvorničarju usnja Walterju Halbärthu je bila zaplenjena velika množica usnje, ki so jo strokovnjaki ocenili na štiri milijone dinarjev. Po uredbi o pobijanju draginje in zatiranju brezvestne špekulacije je bil Walter Halbärth obtožen in mu je bil za prisilno bivališče določen Stari trg na Notranjskem, kjer je prebival do nedavnega. Dne 2. oktobra je bila pred mariborskim sodiščem razprava o tej zadevi in je bila izrečena oprostilna sodba. Državni tožilec pa je vložil priziv in je bila te dni prizivna razprava. Zaslusana ni bila nobena nova priča, kakor se je pričakovalo. Po členu 2. uredbe o pobijanju draginje je bil Walter Halbärth obsojen na 14 dni zapore, na 15.000 din globe in na plačilo sodne takse v znesku 1000 din. Zaplenjeno usnje pa ostane njegova last.

* **Možu je zažgala hišo in zidanico.** Med zakoncema Slugovima v Cesti pri Krškem je v zadnjih letih vladalo nesoglasje, ker je žena Ana pridno poselela gostilno. To možu seveda ni bilo všeč in je svoji zakonski polovički kratko malo preneval pijačo. Zato je sklenila žena Ana, da se bo nad njim maščevala. Sosodje so jo večkrat slišali govoriti, da bo umorila svojega moža, hišo pa zažgala. V četrtek zvečer je svojo grožnjo delno uresničila. Polila je namreč pestaljo v hiši s petrolejem, nato pa jo zažgala. K sreči so požar še pravočasno opazili ter tako vsaj delno rešili hišo in premičnine. Medtem ko so gospodar in požrtvovalni vaščani gasili požar v hiši, se je žena splazila do lesene zidanice in jo na isti način zažgala, da je pogorela do tal. Kakor pripovedujejo sosedi, je bila Slugova vinjena. Takoj po požigu je zbežala od pogorišča in šla spat v list-

njak Levičarja Alojzija, ki je tačas pomagal gasiti požar. Nasledno jutro pa se je napotila v Krško, kjer si je pri nekem mesarju izposodila 50 dinarjev in šla proti mestnemu kopališču na Savi. Tu je poskušala izvršiti samomor tako, da je skočila v Savo. Kakor je sama pripovedovala, je bila Sava premrzla in se je zaradi tega v zadnjem trenutku rešila iz vode. Zatem je krenila v mesto, kjer je zbujala njena mokra obleka veliko pozornost. Pozorni so postali tudi orožniki, ki so jo že iskali. Aretirali so jo in izročili okrajnemu sodišču v Krškem.

* **Mlade fante sta učila krasti.** Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča sta bila obsojena 47letni kovač Lovrenčič Anton iz Biša na 10 mesecev strogega zapore in štiri leta izgube častnih pravic, 36letni Stanko Murko, mali posestnik iz Biša, pa na osem mesecev strogega zapore in dve leti izgube častnih pravic. Oba sta napeljavala k tatvarstvu šest mladih, še nedoletnih fantov, ki so z njima vred sedeli na zatožni klopi in so bili obsojeni vsak na nekaj tednov zaporne kazni. Fantje so kradli železje in ga prinašali Lovrenčiču in Murku. Dobivali so za to majhne denarne nagrade. Predvsem so kradli kmetom razno orodje ter jih povzročali veliko škodo.

* **Strašen uboj v gostilni v Neklem.** V Neklem se je v nedeljo zvečer zgodil strašen zločin. V gostilniški sobi v Neklem je sedela večja družba. S starejšimi ljudmi je sedel za mizo 40 letni kmečki sin Alojzij Golob, doma s Police. Modroval je z očanci. Pri sošedni mizi pa je sedel 32letni zidar Vinko Lahovec iz Strahinja in v njegovi družbi je bil neki čevljar, po rodu Hrvat. Lahovec je začel brez pravega povoda dražiti Goloba. Povpraševal ga je, kako je bilo, ko so je moral legitimirati zaradi nepravilne vožnje in ali je moral kot rezervni oficir pred orožniki stati mirno. Lojz Golob je namreč imel maturo in še trgovsko šolo, zato je postal rezervni oficir. Kljub maturi se je posvetil kmetovstvu. Golobu je bilo zdaj izživljanje dovolj in sta se z Lahovcem ssojila. Golob je širokoustnica krepko prijel in ga posadil nazaj na sedež, češ da naj bo kar miren. Zato je kazalo, da je nečloveška zadeva rešena. Golob in Lahovec sta se pobotala in si celo sogla v roke. Ko pa je Vinko Lahovec kmalu nato zepustil gostilniško sobo, je njegov pridaš stopil za njim, mu stisnil v roke stilet in ga nahuškal, naj ker obratuna z Golobom Lahovec ni bilo treba tega dvakrat reči. Z nožem se je vrnil v gostilno. Zo-

EMILIO
SALGARI

24

IZGNANCI

Ko so prepotovali gozd, je krenila vsa karavana proti griču, čez katerega vrh je držala meja med veliko carovo in veliko kitajsko državo.

Možje so gledali proti griču, vendar niso nikjer videli sovražnika.

Morda so kozaki preiskovali mejo kje drugje ali pa so spali spanje pravičnega.

Polkovniku se je zdela zadeva sumljiva.

»Bojim se, da nam ne pripravljajo pasti,« je pripomnil poglavarju, ki je jezdil na njegovi desni strani. »Gotovo so morali slišati rezgetanje tolikega števila konj in meketanje tvojih ovc.«

»Kmalu bomo vedeli, kako je z rečjo. Dva moža sem bil poslal na poizvedovanje naprej.«

»Ne bojim se za svoje življenje, ker sem vojščak,« je dejal Vasiljev, »toda sestro bi rad rešil. Mlada je še in živi naj!«

»Ne delajte si skrbi! Varovali vas bomo! Kozaske krogle vas ne bodo zadele!«

»Ali ne dirja neki jezdec s hriba?«

»Da, eden izmed naših je.«

Naglo si je napravil jezdec pot skozi čredo. »Kakšen tucat kozakov straži mejo. Zasedli so grič!« je zaklical v svojem jeziku poglavarju.

Ta se je okrenil proti polkovniku.

»Prišli bodo do nas, da ugotovijo, ali nimamo tujcev s seboj. Morali si bomo prehod izsiliti!«

»Ali ni morda kakšne druge poti?«

»Ne, to je edina prehodna pot! Po kakšni drugi poti bi se ovce razkropile in bi jih veliko popadalo v prepad. Moramo se postaviti na čelo voda in tvojo sestro izročiti v varstvo ženskam mojega plemena. Če nam kozaki zaprejo pot, se bomo branili. Videl boš, kako se znajo boriti Halki!«

Sergej je obrazložil Mariji položaj, jo še enkrat objel in jezdil nazaj k poglavarju, okrog katerega so se že zbrali vsi oboroženi možje.

Vod, ki je bil razdeljen v tri skupine, je dospel v polovici ure na ozko, tu in tam z jelkami in smrekovim grmičjem zaraslo visoko planoto. Obstal je kakšnih tristo korakov pred mejo, označeno z nekaj rdeče pobarvanimi koli.

»Kdo je?« je zakričal iz grmovja robat moški glas.

»Potujoči Halki!« je odgovoril poglavar.

»Stojte mirno!«

»Čakam!«

Štirje kozaki na konjih so se pojavili. Vih-teli so dolge sulice in držali svoje muškete pred seboj v sedlih.

»Kje je poglavar?«

»Tukaj sem!« je rekel poklicani. »Radi bi šli čez mejo na kitajsko ozemlje.«

»V takem času?«

»Moram se ob jutrnjem svitu sestati z rojaki, da pojdem z njimi v puščavo.«

»Na ukaz guvernerja v Irkutsku ne sme nihče brez posebnega dovoljenja prekorčiti mejo!«

»To me nič ne briga! Mongolec sem in ne carov podložnik!«

»Kdo ti je dovolil priti na naše ozemlje?«

»Sam sem si vzel to pravico! Ze stoletja hodijo Halki neovirano čez mejo in tako bom danes storil tudi jaz!«

»Prepovedujemo ti to!«

»Ne drznite si zadržati nas!«

»Poglavar,« je rekel kozak z grozečim glasom. »Tvoja naglica, s katero bi rad zapustil Transbaikalijo, se mi zdi zelo sumljiva. Ali nimaš morda s seboj kakšnih psov, ki so pobegnili iz rudnikov?«

»S seboj imam samo pse, ki mi stražijo ovce!«

»Ali se hočeš norčevati iz mene?« je zarjul kozak.

»Dovolj!« je zdaj zakričal tudi poglavar.

»Pustite nas naprej! Meni se mudi!«

»Kozaki, sem k meni!« je zaklical vodja.

»Halki, orožje v roke!« je zapovedal poglavar.

Osem kozakov je prihajalo iz gozdiča k svojim štirim tovarišem, medtem ko so se Halki zbrali okrog svojega poglavarja.

»Prijetelji, streljajte!« je vzkliknil polkovnik.

Preden so se mogli kozaki vreči na nasprotnike, je že odjeknilo petnajst do dvajset strelcev. Šest konj in pet jezdecov je padlo. Ostali, presenečeni zavoljo drznega napada, so trenutke oklevali, nato pa so se spet opogumili. Toda begunci so s svojimi odličnimi puškami ponovno ustrelili in zadeli nadaljne tri konje z njihovimi jezdeci.

pet je začel Goloba izživati in preden sta se vnovič spoprijela, je Lahovec dvakrat vsekal Goloba v grlo in tretjič v glavo. Že prvi zamah v grlo je bil smrten. Golob je napravil samo še dva koraka, nato pa se je zgrudil in izdihnil. V splošni zmedii sta zločinca Lahovec in njegov pajdaš izginila v noč. Toda orožniki so šli takoj na lov. Hrvatskega čevljarja so kmalu aretirali. Po daljšem oklevanju je priznal, da se je Lahovec skril pri svojem dekletu, kjer so ga potem res tudi našli in odgnali v Kranj. Sirovi podivjanec in njegov lopovski pajdaš zaslužita temeljito kazen.

*** Rokovnjač Sever obsojen na tri leta robiije.** Rokovnjač Tone Sever, doma iz Gmajne pri Ježici, je letos 20. maja pobegnil iz jetnišnice okrožnega sodišča v Ljubljani. Klatil se je okrog in kradel, kjerkoli je le mogel. Steje 29 let. Te dni je bil pred ljubljanskimi sodniki obsojen na tri leta-robiije.

*** Nevaren potepuh prijet.** Iz mariborske kaznilnice je nedavno ušel zloglasni vlomilec Zupane Stanke, doma iz Zaloga pri Komendi. Potikal se je v okolici Zaloga in ga kljub vestnemu iskanju orožniki niso mogli najti. Kakor so domnevali, je bil udeležen pri tatvini v Lahovičah, kjer se je spretno izmuznil tamošnjemu župniku, pustil pa mu je svoj samokres in ukradeno kolo, ki ga je bil izmaknil v Ljubljani nekemu poštnemu uslužbencu. Tudi tatvine v Mostah pri Komendi so dolžili njega. Za nekaj časa ga ni bilo na spregled, nedavno pa je prišel zvečer v gostilno Bolka Franca v Zalogu že malo vinjen. Naročil je žganje in ga spil okoli tri četrti litra. Ko so ga vaščani, ki so bili v gostilni, spoznali, se je eden izmed njih odstranil od družbe in šel po orožnike v Cerklje. Med tem časom pa so ga drugi zadrževali z raznimi izgovori. Ker je precej pil, je zaradi prevelike vinjenosti za mizo zaspal. Orožniki so ga hitro zvezali, tako da se ni mogel braniti.

*** Primer boleznega nagnjenja k tatvini.** Na Vidmu pri Krškem so imeli orožniki opravka s primerom boleznega nagnjenja k tatvinam, kar se s tujo besedo imenuje kleptomanija. Čevljarskemu mojstru Stefančiču je zadnje čase neznan tat odnašal denar iz ročne blagajne. Pa tudi njegova sosedja je tožila, da ji nekdo jemlje manjše zneske. Zaman sta se oba ukvarjala z vprašanjem, kdo bi bil nenani tat, ki so mu bile razmere v hiši očitno dobro znane in ki je pri izvrševanju tatvin kazal neka čudna nagnjenja. Kadarkoli je opravil tatvino ali vlom, je na

kraju dejanja zapustil listek s kakšnim zagotitvijo, pa včasih tudi kakim grozotim napisom. Tako je nekoč opozoril svojo žrtev s pretnjo: »Vrzi brezverca ven, če ne ti bo v kratkem hiša zgorela ali pa te čaka smrt!« Posebno plat njegovega boleznega značaja pa odkriva svarilo, ki ga je ob neki priliki zapustil sosedi: »Zapirajte vrata, ker se vidi, kam dajete ključ!« Te besede pričajo, da je vlomilec sam v sebi bojeval hud boj proti boleštni strasti, ki ga je gnala v greh. Sam je želel, da bi ljudje skrbneje zaklepali svoje imetje pred njim, da ga ne bi zavajala prili-

ka. Pri zadnjem vltomu je odnesel Stefančiču za okrog 200 din gotovine iz ročne blagajne, ki jo je nato prazno pustil pod oknom v delavnico in okno odprl, da bi domači mislili, da se je taj skozenj priplazil, čeprav je v resnici lagodno prihajal in odhajal skozi vrata. Dolgo tatu niso mogli priti na sled, nazadnje pa so ga vrli orožniki iz Krškega našli v domačem vajencu 16letnem Ladu, ki bo zdaj dal odgovor na sodišču. Brez odlašanja je vse tatvine priznal, a na vprašanje, kam je dajal ukradeni denar, je objokan izpovedal, da ga je porabil za slaščice.

Strašen potres v Rumuniji je terjal na tisoče žrtev

Rumunijo je zadel v nedeljo zjutraj strašoten potres. Prvi potresni sunek je nastal malo pred 3. uro in je premikanje zemlje trajalo z manjšimi presledki skoro poldruge ure. Posamezni potresni sunki so bili tako močni, da so jih tudi zelo oddaljene potresemerne postaje zaznamovale kot nekaj izrednega.

Glavni potresni sunek je trajal v Bukarešti cele tri minute. Ljudje so preplašeni planili na ulice in iskali zavetja na prostem. Pri tem je bilo mnogo ljudi ubito in ranjeno od kamenja in opeke, ki je padala raz strehe. Ulice so vse razpokane in posute z ruševinami, tako da je vsak promet z vozili nemogoč. Vse hiše so bile bolj ali manj poškodovane. V središču mesta se je zrušil desetnadstropni nebotičnik. Razdejanje je bilo tako naglo, da se od prebivalcev ni mogel nihče rešiti in so vsi našli smrt pod ruševinami.

Po prvih vesteh, ki so prispele v Bukarešto, iz notranjosti države, se je dalo sklepati, da je potres posebno hudo prizadejal severno in zapadno Rumunijo, zlasti kraje ob vznožju Karpatov, kjer je verjetno središče potresa. Telefonske zveze so po večini prekinjene.

Oblastva so nemudno izdala ukrepe za prvo pomoč hudo prizadetemu prebivalstvu. Vse vojaštvo je bilo sklicano, da je pomagalo pri razkopavanju ruševin in reševanju ranjencev. Naglo so bila urejena zasilna zdravilišča, vendar pa je število ranjencev

tako veliko, da primanjkuje zdravil, obvez in bolniškega osebja.

Na tisoče ljudi je samo v Bukarešti ostalo brez strehe. Enako v dolgi vrsti drugih krajev, kjer je povsod mnogo mrtvih in ranjenih. Po večini nimajo za zdajšnji zimski čas niti primerne obleke, ker jih je potres zalotil v spanju in so na pol nagi pobegnili iz podirajočih se domov. Vojaštvo je začelo urejati zasilna taborišča in postavljati šotore.

Ti, ki so že mislili, da so najhujše ure minule, je zadel Rumunijo v ponedeljek malo pre dvedeto uro nov potres, ki je podrl vse zgradbe, ki jih je poškodoval nedeljski potres. Rumunska prestolnica Bukarešta je sedaj videti kakor mesto, ki je pretrpelo najhujše bombardiranje. Poleg Bukarešte so posebno prizadeta mesta Campina, Buzau, Ploesti, Tecuci, Galac, Focani, Barlad in Husi. V teh krajih ni hiše, ki bi ostala neškodovana. Tudi kraljev дворец v Bukarešti je močno poškodovan.

Posebno usoden je bil potres za Ploesti, kjer so petrolejski vrelci. Spričo potresa so na vsem petrolejskem ozemlju nastali silni požari, ki jih skuša pogasiti cela vojska gasilcev.

Potres so čutili tudi v obmejnih krajih na Madžarskem, južni Rusiji, zlasti v Besarabiji, in pa na Bolgarskem, vendar tod ni bil tako strašoten.

Ko so ostali štirje videli, da je igra izgubljena, so bliskovito oddirjali v gozd.

»Zdaj pa napreji!« je zapovedal poglavar. »V polovici ure pride lahko cela četa kozakov za nami!«

Pastirji so zbrali čredo, ki se je bila razkropila zaradi streljanja, medtem pa so polkovnik in njegovi tovariši, ki se jim je pridružila tudi pogumna Marija, znova nabili puške.

»Zdaj so potovanje nadaljevali. Do meje so imeli samo še dvesto korakov, ko je poglavar zdajci divje zaklel.

Dolga, črna črta se jim je bližala z griča, a druga je pravkar prišla iz gozda.

»Kozaki!« je besno zavpil Vasiljev.

»Hočejo nas obkrožiti! Ali hočete poslušati moj svet?« je rekel poglavar Halkov. »Medtem ko jih bom jaz zadrževal, se peš prerinite skozi čredo tja na kitajska tla!«

»Ali nas ne bodo mongolski vojaki na oni strani pognali nazaj?«

»Ne, ne! Zakaj bi vas ne pustili na Kitajsko? Hitite, hitite, da ne bo prepozno!«

»Ali se bomo spet videli?«

»Počakajte nas na mongolski zemlji!«

Poglavar je stisnil polkovniku roko in mu še enkrat pokazal kitajski stolp. Nato je prijel vajeti, se obrnil k svojim ljudem, zavihljal dolgo sablo in zaklical:

»Naprej, junaki!«

Kozaki so bili zdaj še samo nekaj sto korakov oddaljeni od pastirjev. Oficir škvadro na je ukazal, naj vojaki obstanejo. Rad bi bil preprečil prelivanje krvi. Zato je okleval s poveljem za streljanje.

Ko poglavar ni več videl beguncev, se je obrnil k svojim tovarišem.

»Napodite zdaj kozake! Naši gostje so na varnem!«

Pastirji so se s svojimi dolgimi puškami divje tuleč zagnali proti vojakom. Napad je bil tako silen in nepričakovan, da ga vojaki niso vzdržali. Na desno in levo mahajoč s svojimi sablami so Halki poganjali svoje konje, da bi prekorakali kitajsko mejo, še preden bi prišla vojakom na pomoč četa kozakov iz gozda.

»Naprej, junaki, k stolpu!« je spet in spet izpodbujal vodja svoje ljudi.

Ko se je četa vojakov opomogla od prvega strahu, se je vrgla na zadnje straže Halkov, a je naletela le na ženske in na črede živine. Zivali so delale med begunci in napadalci nasip, preko katerega nikjer niso mogli.

Tako zaščiteni so prihajali Halki na hrib. Hoteli so priti beguncem na pomoč in jih spraviti mimo stolpa čez mejo. Načrt pa so morali opustiti, ker se je bližala druga četa vojakov.

Da bi se ognili napadu, so hoteli, kolikor so mogli, po bližnjem potu čez mejo. Njih žene in črede so ostale v rokah kozakov.

Preden pa so Halki stopili na kitajsko zemljo, se je obrnil njihov poglavar in grozeče zakričal:

»Na svidenje, stepni volkovi! Kmalu vam bodo pušavski sinovi vrnili milo za drago!«

34. poglavje.

KITAJSKI STOLP

Zvijāča Halkov, da bi odvrnili pozornost sibirskih vojakov od beguncev, se je odlično posrečila. Polkovnik se je s svojimi tovariši sicer nelahko, vendar srečno preril skozi čre-

do živine. Tako so neopaženo prispeli do neke jame, ki je bila okoli in okoli obrasla z lesjem.

Ko so videli, da jih nihče ne zasleduje, so nekaj trenutkov počivali, da so potem laže nadaljevali pot do kitajskega stolpa.

Slišali so hrup borbe med Halki in kozaki. Strelji iz pušk, divje kričanje pastirjev in vzkliki kozakov so odmevali od gor.

Radi se bi bili borili ob strani svojih prijateljev, toda vedeli so, da jim lahko le hiter beg prinese zaželeno svobodo.

Kmalu so dospeli na vrh hriba. V kratki razdalji je stal pred njimi kitajski stolp.

Bila je to štirikotna zgradba z debelimi zidovi in kakšnih trideset metrov visoka. Streha na njej je imela čudno obliko, bila je na robovih zavita navzgor in opremljena s konicami. Na teh so bili zvončki in pozlačene bakrene kroglice. Na vsaki strani so bile po tri do štiri strelne line druga nad drugo.

Vasiljev in inženjer sta namignila Mariji in ostalim, naj ostanejo skriti za kupom kamenja, sama pa sta stopila proti stolpu.

Nekaj korakov pred stolpom sta se pojavila dva mandžurska vojaka. Najbrž sta bila doslej skrita v grmovju.

Bila sta koščena, krepka moža s širokimi prsi, kratkimi vratovi in obrazoma, s katerih se niso dale brati njene misli. Nosila sta dolge, široke suknje iz modrega bombažnega blaga.

Oba vojaka sta namerila na prišlece svoji dolgi, staromodni puški, s katerima očitno nista znala posebno spretno ravnati.

»Kar pustita orožje!« je vzkliknil polkov-

Pomagajmo otrokom, ki gladujejo

V Sloveniji je okrog 700.000 šole obiskujočih otrok, ki nimajo zadostne hrane. Med njimi je nekaj desetstisočev, ki dobesedno gladujejo. Dolžnost vseh nas Slovencev je, da tem otrokom pomagamo. Unija za zaščito otrok stalno prejema obupne prošnje od svojih krajevnih odborov, šolskih upraviteljev, občin, društev, javnih mladinskozaščitnih delavcev in drugih, naj bi se nakazala njihovemu kraju ali šoli podpora v denarju ali pa v živilih. Sredstva unije so premalenostna, da bi bilo mogoče zadostiti vsaj najnujnejšim prošnjam. Javnega denarja v te svrhe doslej ni.

Tako nam ostaja na pragu letošne negotove zime edina pot, prositi vse one, ki bi lahko kaj dali, da prispevajo. Zato po tem potu pozivamo celotno slovensko javnost,

ustanove, društva, zasebnike, da pomagajo tešiti glad otrokom svojega naroda. Pošljite svoje prispevke ali v denarju ali v živilih. Karkoli je uporabljivo, vse se bo hvaležno sprejelo. Denar nakazujte na poštnečkovni račun številka 13.882 s pripombo: »Za šolske kuhinje«. Količino in vrsto hrane, ki ste jo pripravili nakloniti stradajočim otrokom, nam sporočite, da vam takoj dostavimo obvestilo, kam jo boste poslali. Vse, karkoli boste poslali, se bo porabilo izključno za prehrano stradajočih otrok.

Vse prizadete prosimo, da vzamejo ta poziv na znanje. Posebne prošnje se ne bodo pošiljale. Imena darovalcev bomo objavili v dnevnem časopisu. — Jugoslovenska unija za zaščito otrok, odsek za dravsko bano, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4.

Popotnikova torba

V Malahorni so našli odličen premog

Konjice, novembra

Svoječasno je rudarsko glavarstvo v Ljubljani izdalo dovoljenje svobodnega rudosledstva rudarjema Korošcu iz Frankolovega in Trojarju iz Zreč. Prvi rudosledec je na Črešnjicah že odprl rov, kjer nekaj delavcev koplje premog. Drugi, ki je iskal premogovna ležišča na tej strani Konjiške gore in v Pohorju, največ v občini Oplotnici, pa je zaradi prevelikega raziskovalnega prostora odstopil nekaj mest Kobalovemu rudniškemu podjetju iz Poljčan, ki je lastnik novega premogokopa pri Studenicah. Rudarski strokovnjak g. Meršink, uslužbenec omenjene tvrdke, je te dni izsledil zapadno od Malahorne redke vrste premog, tako imenovani salonski premog, ki ga v Sloveniji še nikjer ne kopljejo. Ta premog ima namreč to odlično kakovost, da ne smrdi pri izgorevanju, ker nima dima in povzroča malo pepela. G. Meršink je naletel na pol metro debelo premogovno žilo pet metrov pod zemljo. Žila leži v smeri Brinjeva gora—Prihova.

Kakor kaže, je to najdišče zelo izdatno. Šest delavcev zdaj koplje rov. Podjetje ima namen zgraditi na tem mestu električno cen-

tralo, hkratu pa napraviti rov izpod Hriba sv. Barbare, po katerem bi se potem prevažal premog dalje po cesti na komiško postajo. Pomladi bo začelo delati večje število delavcev, in bo nastalo tukaj novo življenje.

Poljansko pismo

Gorenja vas, novembra

Kazalo je, da bomo imeli zgodno zimo, saj smo ob koncu preteklega meseca imeli po dolini za dobro dlan, a po hribih do pol metra snega. Pa je spet nastalo južno vreme, ki je vzel sneg po ravnem in po večini po hribih. Občutno škodo je napravil sneg na sadnem drevju, kar bo imelo zle posledice za prihodno leto. Dosti poznih jesenskih pridelkov je že zunaj. Letošnja letina v dolini je bila bolj slaba zaradi preobilnega dežja. Sadja je bilo zelo malo.

Zadnje dni smo ogledovali lepa darila našega spretnega kolesarskega zmagovalca Janeza Peterlinja, ki so bila rastavljena na ogled v izložbenem oknu trgovine g. Jamerja.

Nekateri gospodarji v Poljanah so sorožili misli za ustanovitev gospodarske zadruge. Nič ne bi temu oporekali, če bi si s tem naši kmečki ljudje izboljšali svoj položaj. Toda v zdajšnjih negotovih časih, ko se lahko čez noč vse spremeni, je treba to dobro proučiti in se ne prehiteti. Kar ima kdo odveč, tako lahko proda za primerno ceno.

V Poljanah se prenavljajo in popravljajo cerkvena in župniška poslopja, da bodo ob

storu je bilo šest ležišč, pokritih z debelimi, črnimi kožami. Velika svetilka je le slabo razsvetljevala prostor.

To sobo sta vojaka izročila tujcem v rabo. Nato je eden izmed vojakov stopil v prvo nadstropje, da obvesti poveljnika stolpa o prihodu tujcev.

Ni trajalo dolgo in že je prišel poveljnik. Bil je vojaški mandarin. Ta precej visoki čim mu je dajal pravico, krasiti si prsa s sliko tigrove glave, kar je bilo znamenje poguma in divje moči. Kljub svojemu visokemu činu pa možak na zunaj ni bil videti prav junaške narave.

Štel je nad petdeset let, imel je poševne, zvite oči, dolge boke in kito, ki mu je segala do pet.

Sprva je bil videti jezen zaradi obiska, toda kmalu se je pomiril in je pozdravil Evropce z osladnim nasmehom.

Sergej mu je takoj odkrito povedal, odkod prihajata on in njegova družba. Zatrčil mu je, da nobeden izmed carovih vojakov ni videl njihovega vstopa v stolp in da bodo stolp zapustili takoj, ko mine nevarnost. Razen tega je zagotovil kitajskemu poveljniku, da mu bo obilno poplačal gostoljubnost.

Pri teh besedah se je mandarinu razjasnil obraz.

»Vzamem vas v svoje varstvo!« je rekel. »Ta stolp stoji na kitajski zemlji in tu se nam ni treba bati carovih vojakov!«

»Toda če bi kozaki vedeli, da smo tu, bi se malo brigali za mejo in bi pridrli sem!« je menil Vasiljev.

»Nihče vas ne bo iskal tu! Sicer pa lahko pogledamo, ali morda že niso odjahali.«

birmi prihodno leto lepša. Seveda bo vse to v zvezi s precejšnjimi stroški.

Cetudi živimo v hudih časih, se vendar naše društveno življenje giblje. Tako je zadnja sokolska prireditev v sokolskem domu nad vse dobro uspela.

Sirov zločin mladega izprijenca

Kapela pri Slatini Radencih, novembra Dne 9. t. m. so naši šolski otroci šli pogozdovati. Posadili so več kakor tisoč lepih smrečic v najlepšem redu na posestvu Mlinariča v Očeslavskem vrhu. Iz hvaležnosti, da je po večurnem delu vse tako lepo uspelo, je gospodar pogostil otroke in učiteljstvo. Ob povratku učiteljstva je na poti zaostal eden izmed učiteljev. To priložnost je zlorabil neki podivjanec, napadel učitelja iz zasede in mu zasadil oster nož v hrbtenico tako močno, da se je učitelj takoj zgrudil in ni več mogel poklicati svoje stanovske tovariše na pomoč, ker so že krenili v gozd. Neki delavec se ga je na njegovo prošnjo usmili in ostal pri njem, odkoder so ga naposled prepeljali v hišo gospodarja, pri katerem so pogozdovali. Vendar pa o zločinu niso obvestili njegovih tovarišev, ki so ničesar hudega sluteti šli vsak na svoje stanovanje.

Ko je bolnik padel v nezavest zaradi izgube krvi, so pozno ponoči poklicali zdravnika, ki mu je izpral rano in mu dal nasvet, naj ga prepeljejo v bolnišnico v Mursko Soboto, kar pa se je zgodilo šele drugo jutro. Po pregledu rane so ga takoj prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Taki zločini mladoletnih pokvarjencev dajo mnogo misliti. Podivjanost mladine je tolika, da je že v sramoto slovenskemu narodu. Mladoletniki pri teh zločinih mirno računajo s tem, da kot mladoletniki ne bodo preobčutno kaznovani. Ta strahotna pokvarjenost kaže že naravnost na dedno obremenjenost spričo potapljanja Slovencev v alkohol.

Treba bi bilo nekaj ukreniti proti alkoholu, zraven tega pa tudi odpraviti olajšave pri kaznovanju mladoletnih izprijenec, sicer ne bo več nihče varen pred njimi.

Oprašujte v »Domovini«!

nik. »Mi smo mirni ljudje in vaju prosimo za gostoljubnost za to noč!«

Eden izmed vojakov, ki je razumel po rusko, je povedal svojemu tovarišu, da v tem primeru puška ne bo potrebna.

»Ali veste, da ste na rusko-kitajski meji?« je vprašal vojak.

»Vemo!«

»Tamle pa je boj...« je nadaljeval vojak.

»Kaj hočeš reči s tem?«

»Da se ne smemo vmešavati v spopade, ki se vrše na ruskem ozemlju. Zaradi tega tudi ne smemo sprejeti podanike tuje države.«

»Mi prosimo samo za kratkotrajno gostoljubnost,« je rekel Vasiljev. »Jutri zjutraj bomo že zapustili stolp. Zaradi tega vas ne bomo spravili v neprijetne zapletke z rusko vlado.«

Ker je polkovnik poznal podkupljivost teh ljudi, je spustil v vojakov žep več rubljev. Isto je storil inženjer Storm pri drugem vojaku.

»Pridita!« je rekel zdaj prvi vojak. »Morda se bo dalo kaj napraviti.«

Na polkovnikovo znamenje so zdaj prišli bližje tudi ostali begunci, ki so se doslej skrivali za kamenjem. Vsi so sledili vojakoma v notranjost stolpa.

Strel in bojni kriki so zdajci utihnili. Slišali so samo še meketanje ovc in rezgetanje konj.

Oba kitajska vojaka, ki so ju rublji napravili za skrajno ljubezniva, sta povedla tujce v ne baš lep pritični prostor, katerega stene so bile sirovo poslikane z orjaškimi, plamen bljuvajočimi zmaji in s tigri, ki so imeli po več glav in več repov. V pro-

Pomignil je polkovniku, naj mu sledi, in povedel ga je na teraso, ki je bila gori pod streho in na kateri sta stala dva stara železna topova na lesenih stojalih.

S tega griča je bil razgled daleč po deželi. S prostim očesom so se videli trdnjavi Haracinsk in Haja-Mirinsk. Proti jugu je bila jasno vidna Selenga. Pri gričih Selenge je opazil polkovnik kolono dirjajočih jezdecev.

»To morajo biti naši prijatelji Halki,« je mrmral Vasiljev. »Vesel sem, da so zdaj na varnem.«

Zagledal se je v dolino, kjer so se pred nekaj urami še pasle črede, in je opazil skupine jezdecev, dirjajočih na vse strani, kakor bi bili kaj iskali ali zganjali. Pri natančnejšem opazovanju je zasutlil, kaj so počeli! Kozaki so se gotovo polastili živine in morda tudi žensk.

»Ubogi poglavar! Kako se mora za svojo dobroto pokoriti! Zato mu bo treba dati obilno odškodnino!«

»Če pridejo kozaki, jim bomo že pokazali!« je dejal mandarin in pokazal na zarjavele topove.

Nato je nekaj časa molčal in pozorno opazoval vojake. Zdajci je nenadno oprašal: »Ali je že dolgo časa, odkar ste ušli iz rudnikov?«

»Dvanajst dni!« je odvrnil Sergej.

»Ali so razpisali nagrade na vaše glave?«

»Ne vem!« Polkovnik je nezaupno pogledal poveljnika.

»Če so toliko vojakov poslali proti vam, da bi vas ulovili, ste jim gotovo mnogo vredni!«

»Nismo važne osebnosti!« Vasiljev je rekel nemirno te besede.

Kitajec je to opazil.

(Dalje)

Iz Prekmurja

Javna kuhinja v Murski Soboti. Na nedavni občinski seji je bilo sklenjeno, da se v Murski Soboti ustanovi zimska javna kuhinja, ki bo namenjena siromašnim otrokom in za delo nezmožnim ljudem. Preračunano je, da bodo v javni kuhinji prehranjevali dnevno okoli 300 oseb. Stroški bi znašali za dobo štirih mesecev okrog 200.000 dinarjev. Ker pa občina sama nima dovolj denarja, namerava izvesti akcijo za zimsko pomoč. Pri tem bo veljalo načelo: Kdor več ima, naj več da. Po tem načelu bodo največ prispevali za siromašne meščane murskosoboški premožniki.

Iz mlina so kradli žito. V Bakovcih so pri posestniku in mlinarju Jožefu Lukaču iz zaklenjenega skladišča odnesli okrog 1500 kg žita. Dolgo časa niso tatovom prišli na sled, naposled pa je preiskava ugotovila, da sta žito odnašala in prodajala domača hlapca.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Kruhove rezine s sirom. Kruh narežemo v rezine, debele pol centimetra, in jih na eni strani opražimo v sirovem maslu. Nato opečeno stran precej na debelo namažemo z nadevom, ki ga napravimo takole: nastrganemu siru primešamo mleko, smetano, jajce in sol. Rezine potem zložimo na pomazan pekač in pečemo pet do deset minut v pečici, da porumene.

Praktični nasveti

Kisanje repnice in pesnega listja za svinjsko krmo. Okisana svinjska krma je boljša kakor kuhana. Tako okisana krma več zaleže ko kohana. Ker pa imajo repnica, pesno listje in zelnate vehe premalo sladkorja, zato zrežite vmes nekaj repe in primešajte še nekaj sočne trave, ki je tudi še sladka. Vse to skupaj stlačite v kad, kakor ste navajeni pri kislem zelju, in občežite s pokrovom, na katerega naložite oprano kamnjo. Boljše kakor zaliti z vodo je zamazati z ilovico, ki jo naložite na vrh krme, potem ko ste to pokrili s širokimi celimi listi zelja in pese ter s plitvo plastjo slame. Nato pride steptana ilovica. Če razpoka, je treba razpoke zamazati. Tako okisano krmo pa nikdar ne kuhajte, temveč jo svinjam pokladajte sirovo, v začetku po malem, potem v večjih količinah.

Šopanje gosi ni priporočljivo. Prisilno šopanje gosi in rac je samo mučenje živali. Ni potrebno žival izpitati v nekaj tednih s prisilnim šopanjem. Če podaljšamo čas krmljenja in damo živali prav tako veliko množino zrnja, da ga svojevoljno zobje, bo uspeh reje mnogo lepši.

Kako očistiti moten kis. Na en liter kisa dolij dve žlici svežega mleka in pusti stati na miru 24 ur. V tem času se kis navadno že očisti in na dnu se sesede motna usedlina. Nekaj dni nato pretoči kis v drugo posodo, da se usedlina odstrani. Če se pa kis v treh dneh ne očisti, tedaj ta postopek še enkrat ponovi.

Kmetijsko orodje dobro sbrani v zimskem času. Predvsem je treba paziti na drage kmetijske stroje. Te stroje naj vsak kmetovalec v zimskem času temeljito pregleda, ugotovi vse napake in namaže, ker le na ta način ostanejo stroji lepo ohranjeni do pomladi, odnosno do rabe. Z ostalim kmetijskim orodjem, kakor s plugi, lopatami in podobnim, pa je najboljša postopati na tale način: Apno ima skoro vsak kmetovalec doma. Preden namažemo železne dele kmetijskega orodja z apnenim beležem, moramo orodje očistiti prsti. Apneni belež varuje železo pred rjo. Orodje naj bo spravljeno na suhem prostoru, nikdar pa ne v kleti ali celo v hlevu.

Če si ti jed prismodi. Posodo s pripaljeno jedjo postavi takoj v posodo z mrzlo vodo. Nato stresi pripaljeno jed previdno v čisti lo-

nec. Dobro je, če dodaš malo sladkorja ali soli. Tako se da še marsikaka jed rešiti.

Kako razrežeš trde žemlje. Stare žemlje se dajo prav lepo narezati na rezine ali kocke. Daj jih na cedilnik ali sito, ki ga pokrij in daj nad soparo vrele vode. Čez kakih deset minut bodo žemlje lepo mehke in pripravne za rezanje.

Voščene madeže izpereš iz obleke z vročo krompirjevo vodo. Nato zdrgni obleke do suhega.

Sadne madeže spraviš iz blaga z mlačnim mlekom. Če to še ne zaleže, jih odstraniš z mlačno vodo in salmijakom.

Ožgane madeže odstraniš iz belega perila, če perilo ovlažiš z mrzlo vodo, potreseš s soljo in daš na solnce. Čez nekaj ur madeži izginejo.

Zanimivosti

× **Znani švicarski zdravnik dr. Anton Schnöller umrl.** V Curihu je umrl v 75. letu starosti znani švicarski zdravnik dr. Schnöller, ki je bil 45 let zdravnik v Davosu. Kot specialist za jetiko je užival velik mednarodni ugled. Ni še dolgo, ko je na prošnjo angleške vlade potoval na otok Malto in je sodeloval pri ureditvi zdravstvenih razmer na Malti. Dr. Schnöller je kot prvi zdravnik v Švici že leta 1902, začel praktično uporabljati rnevmotoraks pri zdravljenju jetičnih bolnikov.

× **23letnica boljševiške revolucije v Rusiji.** Na slovesni seji sovjetskega parlamenta dne 7. t. m. ob 23letnici boljševiške revolucije je predsednik Sovjetske zveze Kalinin imel govor, v katerem je dejal, da sovjetom narekujejo njihove koristi najstrožjo nevturalnost v zdajšnji svetovni vojni. Rusija kot edina velika nevtralna država seveda ne more biti do te vojne brezbržna. Dolžnost vsakega sovjetskega državljanja je, da krepi gospodarsko in vojaško silo. Sovjetski minister za vojsko T'mošenko je izdal sovjetski vojski dnevno zapoved, v kateri pravi, da je treba ojačati disciplino, ki je prvi pogoj uspešnega vojskovanja. Sovjetska vojska mora biti pripravljena, da bo zadala napadalcu uničujoč udarec, če ga bo treba.

× **Največja draginja v Rumuniji.** Odkar se je začela vojna, so cene povsod bolj ali manj narasle. Na čelu držav, kjer se je draginja najbolj povečala, stoji Rumunija. Tam se je življenje podražilo za 38 odstotkov. Toda tudi Litva ima velik porast cen, namreč 35,3 odstotka. Takoj za tema dvema državama pride Jugoslavija, v kateri se je življenje podražilo za skoro 34 odstotkov. Jugoslaviji sledi Danska z nekaj nad 27, Finska z 22. Japonska s skoro 21, Anglija z 20,6, Estonija s 17,8, Norveška s 15, Švedska z nad 14, Belgija z 11,8 odstotka. Najmanj je draginja prizadela Zedinjene države, kjer so cene poskočile samo za 0,7 odstotka. Med države, kjer se draginja ni zelo povečala, spadata Nemčija (3,4 odstotka) in Madžarska (6,4 odstotka). V Švici se je življenje podražilo za 9,1 odstotka.

× **Omejitev zvonjenja v Nemčiji.** Da bo nemško prebivalstvo lahko spalo dopoldne, bodo smeli po nemških cerkvah odslej zvoniti šele po trinajsti uri. To določilo velja za vsak dan, kadar bo noč poprej angleški letalski napad.

× **Kaj pravi bivši angleški poslanik v Berlinu o vojni.** V Lincolnu je nedavno govoril bivši angleški poslanik v Berlinu sir Neville Henderson. V svojem govoru je med drugim dejal, da je Nemčija zdaj izgubila zadno možnost, da to vojno dobi. On da ne spremeni svojega mnenja, ki ga je objavil ob začetku vojne v septembru lani, ko je dejal: »Če Nemčija vojne ne dobi do junija l. 1940., bo izgubila zadnjo priložnost, da jo sploh dobi.« Res je, je rekel Henderson, da bi bila Nemčija v juniju vojno skoro dobila, toda Anglija se mora za svojo rešitev zahvaliti svojemu letalstvu in svoji mornarici.

× **Štiriurno bombardiranje Kruppovih tvornic v Essenu.** Angleško letalsko ministrstvo poroča, da so angleška letala bombardirala te dni Kruppove tvornice v Essenu. Poročilo pravi, da je napad trajal štiri ure in

da so letalci videli ogenj še 60 milj daleč od mesta. V Kölnu, kjer so bombardirali rafinerije petroleja nad dve uri, so povzročili velikanski požar, ki je bil videti nad 100 milj daleč. Isto noč so angleška letala dve uri bombardirala Zeppelinove letalske tvornice v Friedrichshafenu ob Bodenskem jezeru. Skupine drugih letal so bombardirale Gelsenkirchen, Düsseldorf, Duisburg in Bathausen.

× **Gibraltar postane otok.** Havas poroča: V kratkem bodo končana dela pri kopanju prekopa, s katerim bo Gibraltar odcepljen od celine in bo tako postal otok. Kakor je znano, izhaja načrt za zgraditev tega prekopa že iz davnih časov.

× **900 let staro poslopje v Londonu zadeto od bombe.** Pri nedavnem bombardiranju Londona je bil od bombe zadet tudi zgodovinski Tower, zgradba, ki šteje nad 900 let in ki je zadnje čase služila za muzej. V Toweru so bile shranjene tudi angleške kraljevske dragocenosti.

× **Nemčija bo imela veliko število podmornic.** Iz Berlina poročajo, da bo imela Nemčija v dolednem času največje število podmornic na svetu, namreč 300. Od teh je 110 že dograjeno, 190 pa jih še imajo v delu.

× **Grško-italijanska vojna bo dolgotrajna.** Po sodbi sovjetskega vojaškega strokovnjaka v moskovskem radiu bo grško-italijanska vojna trajala zelo dolgo časa.

× **Angleži napovedujejo bombardiranje Rima.** Reuter poroča: Angleška vlada je vzela na znanje sporočilo italijanskega vrhovnega poveljstva, da so se italijanska letala in italijanski letalci udeležili bombardiranja Londona. Angleško poveljstvo si zdaj pridržuje vse pravice in vso svobodo, da stori isto glede Rima. Tako se je glasil odgovor, ki ga je v spodni zbornici dal državni tajnik Buttler na vprašanje nekega poslanca, ali je Anglija še zmerom mnenja, je Rim odprto mesto in torej izvzeto od letalskih napadov.

× **Usmrtilitev dveh bivših španskih ministrov.** Bivši socialistični minister Zuga Zagoitia in bivši državni podtajnik v ministrstvu za vojsko Salido, ki ju je nedavno vojaško sodišče obsodilo na smrt, sta bila te dni usmrčena.

× **Egiptovska družina v evropski Turčiji.** Blizu Carigrada živi čisto zase 24članska družina. Govori poseben jezik in ima neko svojo posebno vero. Naselila se je ta družina v evropski Turčiji pred 600 leti. Prišla je iz Egipta. Od naselitve so živeli ti ljudje na velikem posestvu ločeni od drugih ljudi. Ohranili so svoj sosedom nerazumljiv jezik. Vsi se oblačijo izključno v belo oblačilo, vsako jutro se kopljejo na prostem v »sveti kopeji«, kjer imajo postavljen tudi žrtvenik, obkoljen od jarka. Jarek je napolnjen z lesom, ki ga prižgo, kadar glavar žrtvuje bogovom. Žrtvuje šestkrat na leto. Mrličje že skozi 600 let pokopavajo v zemljo, ki jo nato brez ozira na mrličje naprej orjejo in obdelujejo.

× **Tudi kovine poznajo nalezljivo bolezen.** Najbolj znana in še nepojasnjena bolezen kovin je cinkova kuga. Na predmetih iz cinka, zlasti na starejših, se naenkrat pojavijo mehurčki. Napadena kovina izpremeni barvo, prvotni obrisi predmeta čedalje bolj izginjajo, dokler naposled ves kos ne razpade v prah. Največje zlo pri tem je, da se ta kuga lahko razširi kot nalezljiva bolezen z enega na drugi predmet. Uničila je že mnogo starinskih kovancev in dragocenih cerkvenih orgel. Škoda, ki jo je napravila ta bolezen po muzejih, je neprecenljiva. Nekako pred 20 leti je preučil to bolezen neki nemški učenjak. Z raznimi poskusi je dokazal, da čisti cink pri nižji toplini oddaja sivkast izloček. Pri 161 stopinjah Celzija se izoremeni navadni cink v tako imenovani krhki, ki se pri 232 stopinjah razstopi. Cinku je pa usodna toplota 18 stopinj Celzija. Cinkasti predmeti, stoječi stalno v toplini nad 18 stopinj, ne morejo dobiti cinkove kuge. Dalje časa trajajoča nižja toplota je pa cinku nevarna. Učenjaki so prišli tudi na to, da se z rednim čiščenjem zniža verjetnost obolenja cinka, in na to, da cink ozdravi, če ga pretopimo. Pri tem je pa bilo tudi nedvomno dokazano, da se lahko zdravi cinkasti predmeti okužijo od bolnih. Tako je skrivnost cinkove kuge pojasnjena samo na pol.

RADIO

Liubliana

od 17. do 24. novembra

Nedelja, 17. novembra: 8: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Instrumentalni dueti: klavir in harmonika. — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos crekvene glasbe iz frančiškanske cerkve. — 9.45: Verski govor (dr. Gvidon Rant). — 10: Šaljapin poje (plošče). — 10.15: Veseli godci. — 11: Iz Mozartovega carstva (plošče). — 11.45: Pevski zbor »Gospodsvetski zvon«. — 12.30: Objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert (sodelovala bosta operna peva Elza Karlovčeva in radijski orkester; dirigent Šijanec). — 17: Kmetijska ura: Temeljna načela za izboljšanje travnikov (inž. Pahor Bogdan). — 17.30: Zabavno popoldne: Pesmice bošča pela Jožek in Ježek, vmes bo pel Mirko Premelč ob spremljevanju harmonike (A. Stanko). — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.30: Slovenska ura: Pevski zbor »Sava«. — 20.30: Domači spored (radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Mandoline in balalajke (plošče).

Ponedeljek, 18. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Vesele popevke (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. 18: Duševno zdravstvo (dr. Anton Breclj). — 18.20: Kozaki pojo (plošče). 18.40: Kulturna kronika: Lomonosov (dr. Nikolaj Preobraženski). — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: Hudomušnosti (Fran Lipah). — 20: Koncert operne glasbe (bariton Boris Popov in radijski orkester, dirigent Šijanec). — 21.30: Mojstri harmonike (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Kvartet pihal (flavta, klarinet, rog, fagot).

Torek, 19. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Iz čeških oper (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 14.15: Šolska ura: Zapijmo nekaj narodnih pesmi (II. dekliška memo ščanska šola v Ljubljani, vodila bo Marija Laharnarjeva). 18: Beethoven: Škotske pesmi za glas, klavir, violino in čelo (izvajali bodo Vida Rudolfova, prof. Lipovšek, Franja Ornikova, prof. Sedlbauer). — 18.40: Svet kovin (prof. Miroslav Adlešič). — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: Gospodinjina posvetovalnica (Helena Kelharjeva). — 20: Smetana: Walensteinov tabor (plošče). — 20: Schiller: Viljem Tell (člani radijske igralske družine). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Večerni koncert radijskega orkestra.

Sreda, 20. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Vesele orkestralne točke (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Odmevi in napevi iz Španije (plošče). — 14: Poročila. — 18: Adamič: Anton Martin Slomšek, življenjepiska igra (člani radijske igralske družine). — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: Uvod v prenos. — 20: Prenos iz opernega gledališča (v I. odmoru glasbeno predavanje Vilka Ukmarja, v II. odmoru napovedi, poročila).

Četrtek, 21. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Orkestralni koncert (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Domači kvartet. — 14: Poročila. — 18: Priljubljeni skladatelji (plošče). — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Teret sester Finkovih (pri klavirju prof. Lipovšek). 20.45: Reproduciran koncert francoske simfonije glasbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Petek, 22. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 11: Šolska ura: Velika tornedovka »Liubliana« (Viktor Pirnat). — 12: Našim prijateljem (plošče). —

12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Mojstri operete (radijski orkester). — 14: Poročila. 14.10: Turistični pregled: Katere naloge nas čakajo v letošnji zimi. — 18: Ženska ura Razvoj socialnega zavarovanja s posebnim ozirom na ženo (Marija Penca). — 18.20: Komorni trio (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: Prva pomoč v planinah (dr. Bogdan Breclj). — 20: Rezervirano za prenos. — 21.30: Nekaj bolgarskih (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Sobota, 23. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan

venček veselih zvokov (plošče). — 12: Plošča za ploščo hiti. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Plošča za ploščo hiti. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura: Nastop otrok bo vodila Slava Vencajzova. — 17.30: Od bajke do bajke (plošče). — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Radijski orkester. 18.40: Protiletalska zaščita (dr. Jožko Pezdirc). — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.40: Polke in valčki (plošče). — 20: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Vomberger: Pod drobnogledom (izvajali bodo člani radijske igralske družine). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Katere živali so najrazumnejše

Na nekem zboru ameriških učenjakov, ki se pečajo s preučevanjem živali, se je med drugim obravnavalo vprašanje, katere živali so najbistrejše. Učenjaki so sestavili vrstni red najbistrajših četveronožcev tako, da so se ozirali na njihov nagon, spomin, sposobnost naučiti se raznih kretanj in naposled na njihovo vedenje ob izrednih pojavih in prilikah.

Med osmimi najbistroumnejšimi živalmi, ki so v tej tekmi zmagale, je na prvem mestu daleč pred drugimi tako imenovana najpopolnejša opica. Tako se šimpanz s čudovito spretnostjo nauči šivati, oblačiti človeško obleko, jesti za mizo in podobno. Če ne more doseči sklade na mizi, zleze brž na stol, ne da bi bil za trenutek v zadregi, kako naj si v danem primeru pomaga. Tudi orangutan se je izkazal kot izredno spretna in pametna žival. Gorila med velikimi opicami ni posebno spretna, pač pa prekaša vse v dojemanju danih nalog.

Na drugem mestu v vrstnem redu najbistroumnejših živali je slon, ki bi ga lahko označili kot modrijana v živalskem svetu. V štirinajstih tednih se nauči delati v službi človeka in izpolnjevati vsa njegova povelja. Kmalu spozna, da je zaman misliti na vsake poskus pobege. Sam zapira vrata svoje staje, če ga zebe, ali pa jih odpre, če mu je potreben sveži zrak.

Tretje mesto zavzema pes, ki je že od pradavnih časov najzvestejši in najzanesljivejši spremljevalec človeka. Nobena žival se ne uči tako pridno in uspešno kakor pes, ki pa vendar v hitrosti mišljenja zaostaja za opicami. Pes je bolj odkrite narave, zvijače ali zahrbtnosti ne pozna, kakor jo pozna opica. In nobena žival se ne naveže na človeka tako kakor pes.

Na četrtem mestu glede bistroumnosti je bober. To žival je človek doslej podcenjeval. Pri preizkušnji razuma, ki so jo morale prestati omenjene živali, sta poskusila dva bobra pobegniti iz kletke. Začela sta kopati podzemski rov, pazniki so pa še pravočasno opazili njuno početje in rov zamašili. Tedaj sta pa začela bobra graditi iz polen in vej grmado, da bi zlezla nanjo in pobegnila iz kletke po drugi poti. Ko so jima tudi to preprečili, sta se vdala v svojo usodo.

Na petem mestu po bistroumnosti med živalmi je konj. V cirkusih vidimo, kaj vse znajo dresirani konji. Mnogi cirkuski konji znajo računati s kopitom. Zadostuje, da krotillec le malo dregne konja, pa začne s kopitom šteti. To pa ni edina umetnost, ki se je konji nauče. Vsak konjerejec ve povedati marsikaj zanimivega iz življenja konj.

Konju sledi kot šesti v vrstnem redu bistroumni žival lev. Levi se tudi zelo dobro uče in imajo imeniten spomin. Nekoliko moti človeka, da so te zverine krvoločne in da jih je zelo težavno ukrotiti. Vendar pa vidimo, po cirkusih, kako se dajo tudi levi naučiti marsičesa, kar nas preseneti tem bolj, ker gre za kralja džungle, ki mu človek na prvi pogled prisodi samo krvoločnost.

Sedmo mesto zavzema medved. Ta je pa v živalskem svetu rojen komediant. On se izkazuje v prvi vrsti zato, ker ima rad pohvalo. Medved je ves srecen, če mu vrže človek kosček sladkorja, če ga poboža ali če mu privoščijo toplo besedo. Seveda mora biti dresiran. Če bi srečal človek kosmatince v gozdu in bi ga hotel pobožati, bi najbrž našel slabo.

Na osmem mestu je pa mačka. Mnogi ljudje mačk nimajo radi, češ da so preveč zahrbtni, kar je tudi res. Mačke so zelo gibljive in si znajo v vsakem položaju pomagati.

Kokoš je rešila življenje ranjenemu vojaku

V svetovni vojni je nekega večera sporočila straža, da leži blizu zapuščene gališke vasi kar na prostem polju vojak, ki mu je krogla prebila nogo. Tista njiva, na kateri je ležal ranjeni vojak, se je raztezala med ruskimi in nemškimi postojankami, tako da zaradi hudih bojov ni bilo misliti na to, da bi ranjenec dobil kako pomoč. Z največjo muko se je splazil v opuščeni strelski jarek sredi tiste njive.

Zaradi bližine sovražnih čet in ker je bil zmeraj bolj slab, ni mogel dati nikakega znamenja in tako tudi ni mogel pričakovati pomoči od tovarišev, zlasti še, ker so bili ti med tem premestili svoje postojanke. Tako je bil v svoji prvi noči trpljenja že obračunal v svojem samotnem skrivališču z življenjem. Ko se je začelo daniti, pa je ves obnemogel od lakote zagledal belo kokoš, ki je počasi stopicala proti svojemu gnezdju, ki ga je imela tam v bližini. Brezskrbno je počenila v kot, nekaj časa čepela in znesla jajce.

Sedem dni in sedem noči je ranjeni vojak prebil v strahu med smrtjo in življenjem v tem skrivališču, in vsako jutro je prišla kokoš, da mu je prinesla življenja za bodoči dan. Vsak dan je s tresočo se roko vzel jaj-

ce, ki ga je kokoš položila poleg njegovega ležišča.

Ko je bilo čez kakih sedem dni mogoče poiskati izgubljenega vojaka in so se ga tovariši spomnili, da bi ga pokopali, ker so seveda mislili, da je že mrtev, so ga našli živega, dasi v zelo žalostnem stanju. Napol nezavesten je še zaprosil tovariše, naj vzamejo kokoš s seboj.

V glavnem prevezovališču je ranjenec počasi okrevljal. Ko je polkovnik slišal zgodbo o čudni rešitvi življenja, je ukazal, naj prinesejo kokoš v ondotni strelski jarek. Tam so jo vsi, ki so jo spoznali, častili kot posebno bitje. Z vojaki je prestala vse bitke in vsi so jo varovali kot živo pričjo, da se utegne človek rešiti tudi iz take stiske, ko ni že nikjer nobene pomoči več.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

V SPOMIN NA ŽENO

Vojak žene konja in mu neprestano kliče: »Le stopi hitro, Florica!«

»To pa je lepo ime za konja,« reče mimo idoča dama.

»Veste, toda moja žena ima tako ime, pa se zmerom spomnim nanjo, kadar imam opravka s temle konjem.«

»Lepo je to, da se radi spominjate svoje žene.«

»No, seveda,« pripomne vojak prijazno se smehljuje in pokaže na konja, »tale kobilca je prav tako muhasta...«

PRI ZOBNEM ZDRAVNIKU

»Prosim nasledni,« pokliče zobni zdravnik. Gašper vstopi.

»Kaj vam manjka?«

»Zob bo treba izdreti,« meni Gašper.

»Brez bolečine?«

»Ne, nobenih komedij ni treba početi. S takimi rečmi samo pulite ljudem denar iz žepa. Izvlekli boste zob brez vsakih injekcij.«

»No, to me veseli, da vidim spet pogumnega človeka. Torej, kar izvolite sesti.«

»Ne, ne,« reče Gašper, »saj si ne bom dal jaz izdreti zob, temveč moja žena, ki še sedi v čakalnici...«

BOLAN JE BIL

»Čuješ možek,« zakliče nejevoljno gospa Klobuštrina svoji močnejši polovici, »steklenica s slivovko je prazna. Kaj se nisva zmenila, da to steklenico prihraniva za primer, če bi bil kdo bolan?«

»Bil sem bolan, draga ženka,« odvrne gospod Klobuštrin, »pa te nisem hotel po nepotrebnem vznemirjati...«

ZDRAJE SE JE ZBOLJŠALO

Gost zapusti hotel in stisne vratarju v roko za napitnino pet dinarjev: »Pa pijte na moje zdravje!«

Vratar se smehlja: »Hvala, gospod! Toda kolikor se spominjam, ste mi lani dali deset dinarjev.«

»Res je,« odvrne gost, »toda letos je moje zdravje znatno trdnjše...«

V DEKLIŠKI ŠOLI

V neki dekliški šoli imajo na koncu vsakega šolskega leta tekmo v risanju. Lani se je glasila naloga: narišite v kratkih potezih, kaj bi hoteli biti. Sliko je bilo treba narisati v dveh urah.

Čez dve uri so izročile učiteljici nalogo tudi gojenke najmlajšega letnika. Ena je prinesla vsa obupana prazen papir.

»Kaj ti ne veš, kaj bi hotela biti?« se začudi učiteljica.

»Vem, gospa učiteljica, rada bi bila omožena, samo ne vem, kako bi to narisala...«

V ŠOLI

Učitelj: »Če postaviš pred osla vedro vode, vedro vina in vedro mleka, iz katerega vedra bo pil?«

Jurček: »Pil bo iz vedra z vodo.«

Učitelj: »Odlično! Zakaj pa?«

Jurček: »Ker je osel!«

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni

KREPITE ŽIVCE

krepite telo in spet boste postali krepki in sposobni za delo. Znanstveno je dokazano, da fiziološki ekstrakt KA-LE-FLUID urejuje izločevalno delo vseh žlez, krepi ves organizem in vravnotežuje živčevje. Vsem, ki se zanimajo, pošljemo brezplačno podrobno literaturo. Pišite na naslov: Beograd, Masarykova 9, Miloš Marković. Kalefluid se dobiva v lekarnah. S br. 10.537-33. 263

300 DIN TEDENSKO

lahko vsakdo zasluži s prodajanjem ali izdelovanjem. Pošljite znamko za odgovor. Jo. Batič, Ljubljana 7

MOSTOVA ESENCA „MOSTIN“

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z najhujšimi stroški pripravi izborni, obstojni in zdrav domačo pijačo. Cena 1 stekla za 150 litrov din 25.—, po pošti din 45.—, 2 steklenici po pošti din 75.—, 3 steklenice po pošti din 100.—

NOV REDILNI PRAŠEK

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z majhnimi stroški zredi svoje prašiče. Zadostuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. 8 din, po pošti 19.— din, 3 zav. po pošti 35.— din, 4 zav. po pošti 43.— din. Mnogo zahvalnih pisem. Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, židovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34. Na deželi pa zahtevajte Redin in Mostin pri vašem trgovcu ali zadrugi, ker si prihranite poštino.

SAMO

Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapestna ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetlečimi številkami in kazalcem. Din 98.—

63796 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik zastoj in poštne prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Švic.

Za starše, vzgojitelje, prijatelje mladine!

Izšla je nova knjiga »SPOLNO ŽIVLJENJE«, katero vsem toplo priporočamo. Greh je, ne povedati pravočasno mladini, kako je prišla na svet, ne ji zaupati skrivnosti življenja. Pisatelj pravi v uvodu: »Povejmo ljudem resnico in obvarovali jih bomo pred lažmi in zablodami!« Zato naj čita knjigo »Spolno življenje« zoreča mladina in vsak odrasel človek.

Knjiga obsega 22 zanimivih poglavij in stane s poštino vred samo Din 20.—. Namenjena je predvsem onim, ki si ne morejo kupiti dragih knjig o tem vprašanju. Nakažite denar na poštni čekovni račun št. 14.675 (Hranilnica »MOJ DOM«, Ljubljana), ali pošljite v znamkah na naslov: J. E. Knjižna centrala, Ljubljana, Dvofakova 8a.

NAJLEPŠE ČTIVO!

Ravljien: Zgodbe brez groze
Klabund: Piotr-Rasputin
Ravljien: Črna vojna
Thompson: Sivko
Majerjeva: Rudarska balada

Broširana knjiga: din 10.—
Vezana knjiga: din 15.—

ZALOŽBA „CESTA“ LJUBLJANA
KNAFLJEVA ULICA 5

VSI IMAJO PRAV

Gašper in Melhior se prepirata. Boltežar posluša, pa reče: »Prav imaš, Gašper. Pa tudi ti imaš prav, Melhior!«

Gervazij se začudi: »Kako moreš dati obema prav, Boltežar?«

Boltežar: »Res je, prav imaš!«

Bolni na pljučih!

Tisoči že ozdravljeni!

Zahtevajte takoj knjigo o moji

novi umetnosti prehranjevanja, ki je že marsikoga rešila. Ona more poleg vsakega načina življenja pomagati, da se bolezen hitro premaga. Nočno znojenje in kašelj prenehata, teža telesa se zviša ter po popnenju sčasoma bolezen preneha.

RESNI MOZJE

zdravniške vede potrjujejo prednost te moje metode in jo radi priporočajo. Cim prej začnete z mojim načinom prehranjevanja, tem bolje.

POPOLNOMA ZASTONJ

dobite mojo knjigo, iz katere boste črpali mnogo koristnega. Ker ima moj založnik samo

10.000 komadov za brezplačno razpošiljanje, pišite takoj, da se boste mogli tudi Vi prištevati med one srečneže.

Zbiralnica za pošto:

Pannonia - Apotheke, Budapest 72,
Postfach 83, Abt. Z. 491.